

TAPA VALLA
ARENGUKAVA 2023-2035
JA
EELARVESTRAATEEGIA 2027-2031

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	4
1. TAPA VALLA PEAMISED VÄLJAKUTSED JA ARENGUEELDUSED.....	5
1.1. VALLA ÜLDISELOOMUSTUS.....	5
1.2. ARENGUEELDUSED.....	6
1.3. VÄLJAKUTSED	9
2. TAPA VALLA ARENGUSTRATEEGIA 2035.....	12
2.2. STRATEEGILISED EESMÄRGID 2035	12
2.3. STRATEEGILINE MUDEL.....	14
3. TAPA VALLA ARENGUKAVA.....	14
3.1. KVALITEETNE, VÄÄRTUSLIK, TURVALINE JA KUTSUV ELUKESKKOND ...	14
3.1.1. Lähtepositsioon 2022	14
3.1.2. Arenguvajadused.....	16
3.1.3. Arengueesmärgid	16
3.1.4. Mõõdikud	16
3.2. TERVE JA HOITUD ELANIK	17
3.2.1. Lähtepositsioon 2022	17
3.2.2. Arenguvajadused.....	18
3.2.3. Arengueesmärgid	18
3.2.4. Mõõdikud	19
3.3. AVATUD, TARK JA KAASAV JUHTIMINE.....	19
3.3.1. Lähtepositsioon 2022	19
3.3.2. Arenguvajadused.....	20
3.3.3. Arengueesmärgid	21
3.3.4. Mõõdikud	21
3.4. KONKURENTSIVÕIMELINE HARIDUS JA ELUKESTEV ÕPE NING MITMEKESINE JA ELAMUSTEROHKE VABAAJA TEGEVUS.....	21
3.4.1. Lähtepositsioon 2022	21
3.4.2. Arenguvajadused.....	23
3.4.3. Arengueesmärgid	23
3.4.4. Mõõdikud	24
3.5. UUENDUSLIK JA MITMEKESINE ETTEVÕTLUS NING ATRAKTIIVNE KÜLASTUSKESKKOND.....	24
3.5.1. Lähtepositsioon 2022	24
3.5.2. Arenguvajadused.....	25
3.5.3. Arengueesmärgid	25

3.5.4. Mõõdikud	26
4. TAPA VALLA TEGEVUS- JA INVESTEERINGUTE KAVA 2023-2026	27
5. TAPA VALLA EELARVESTRAATEEGIA 2023-2028.....	47
5.1. EELARVESTRAATEEGIA EESMÄRGID.....	47
5.2. EELARVESTRAATEEGIA LÄHTEALUSED	47
5.3. PROGNOOSI EELDUSED	47
5.3.1. Maailmamajanduse ülevaade	47
5.3.2. Eesti majanduskeskkond	49
5.3.3. Sisenõudlus.....	49
5.3.4. Tööturg.....	50
5.3.5. Hinnad	51
5.4. PÕHITEGEVUSE PROGNOOS	52
5.4.1. Tulud	52
5.4.2. Kulud	53
5.4.3. Tulem	54
5.5. INVESTEERIMISTEGEVUS	55
5.5.1. Investeermistevuse tulud ja kulud	55
5.5.2. Investeermisobjektid	57
5.6. FINANTSEERIMISTEGEVUS.....	59
5.7. FINANTSDISTSIPLIIN	60
5.8. SÕLTUVATE ÜKSUSTE ÜLEVAADE.....	60
5.9. EELARVESTRAATEEGIA KOKKUVÕTE	63
6. DOKUMENDI SEIRE JA TÄIENDAMINE.....	63

Lisa 1. Tapa valla lühiülevaade

SISSEJUHATUS

Tapa valla arengukava on strateegiline juhis omavalitsuse tegevuse suunamiseks. Käesolev dokument annab tervikliku ülevaate valla prioriteetidest, fikseerib põhieesmärgid ning loob eeldused valla arengu stabiilsusele ja järjepidevusele.

Olulisteks põhimõteteks on arengukava elluviidavus, suunatus valla pikaajalisele, stabiilsele, säästlikule ja tasakaalustatud arengule ning maksimaalne arvestamine erinevate valdkondade vajadustega.

Arengukava koostamisel on tuginetud valla sotsiaalse ja majandusliku olukorra, keskkonnaseisundi ning omavalitsuse kui institutsiooni analüüsile. Tehtu ülevaatamisel ja hindamisel ning uute tegevuste kavandamisel on lähtutud põhimõttest, et valla arengu keskpunktiks on inimene oma materiaalsete, sotsiaalsete, emotsionaalsete, kommunikatiivsete, intellektuaalsete jm vajadustega. Arengustrateegia ja -kava annab antud vajaduste rahuldamiseks suunad, ajakava, tööjaotuse ja juhtimise alused soodsa elukeskkonna saavutamiseks.

Arengukava on koostatud pikaajaliselt aastateks 2023-2035, tegevuskava ja eelarvestrateegia hõlmavad lühiajalist perioodi 2026-2030.

Arengukava ja eelarvestrateegia lähtub Eesti Vabariigi õigusaktidest ja valla põhimäärusest ning koos üldplaneeringuga on aluseks omavalitsuse tegevusele, eelarvete koostamisele, investeeringute- ja rahastamistaotlustele ning erinevate valdkondade detailsematele arengukavadele ning planeeringutele. Arengudokumenti täiendatakse ja selle täitmist analüüsitakse igal aastal.

Avalikkuse kaasamine toimus arengukava avalikustamise ja avaliku väljapaneku raames.

1. TAPA VALLA PEAMISED VÄLJAKUTSED JA ARENGUEELDUSED

Järgnevalt on valla lühiülevaadet (vt arengukava lisa 1) ja valdkondlike töögruppide arutelu tulemusi aluseks võttes välja toodud Tapa valla peamised väljakutsed ja arengueeldused.

1.1. VALLA ÜLDISELOOMUSTUS

Tapa vald moodustati 2017. aasta oktoobris Tapa ja Tamsalu valdade liitumisel. Tapa vald on elanike arvult teine omavalitsusüksus Lääne-Viru maakonnas. Ühinemine tugevdas valla positsiooni maakonnas ja lõi paremad eeldused valla kiiremaks arenguks inimeste arvu ja rahaliste vahendite suurenemise näol. Vallasiseseks tõmbekeskuseks on Tapa linn. Vallas asuv Tamsalu linn on piirkondlikuks keskuseks. Lisaks Tapale ja Tamsalule on tugevad kogukondlikud keskused Jäneda, Lehtse, Moe, Vajangu, Assamalla ja Porkuni. Seisuga 31.12.2025 elas Tapa vallas 10 385 (31.12.2024 elas Tapa vallas 10 559 inimest), sh Tapal 5 096 ja Tamsalus 2 216) (allikas: Rahvastikuregister).

Elanike arv on languses nii alaealiste kui tööealiste elanike arvelt (joonis 2). 2022. a alguse seis elanike arvus näitab võrreldes kahe eelmise aastaga väikest kasvu, jõudes 2019. aasta tasemele. Võrreldes Eesti ja Lääne-Viru maakonnaga on Tapa vallas tööealise elanikkonna osakaal väiksem ja pensioniealiste osakaal suurem. Tapa valla rändesaldo pööras 2021. aastal plussi, sest valda tuli siserändena rohkem inimesi, kui lahkus, mis on igati positiivne. Seda ei saa veel öelda loomuliku iibe kohta, mis on juba aastaid olnud negatiivne.

Valla territooriumi suurus on 481,3 km². Tapa vald piirneb põhjas Kuusalu, Kadrina ja Rakvere vallaga, idas Vinni ja Väike-Maarja vallaga, lõunas ja läänes Järva vallaga ning läänes Anija vallaga. Maastikuliselt asub vald Pandivere kõrgustikul. Valla maadele jäävad mitmed kaitsealused loodusobjektid: Kõrvemaa maastikukaitseala, Porkuni maastikukaitseala, Alupere looduskaitseala, Ohepalu looduskaitseala, Põdrangu looduskaitseala, Lasila looduskaitseala, lisaks arvukad kaitsealused pargid, allikad ja karstialad ning vääriselupaigad.

Vallakeskuseks, kus töötavad ka vallavalitsus ja volikogu, on Tapa linn. Tamsalu linn on piirkondlikuks haldus- ja teeninduskeskuseks.

Kogu piirkonna arengus on olulist rolli mänginud Peterburi-Tallinna raudtee ja Tapa-Tartu raudteeharu ehitamine. Ka praegu on tähtsaim transpordiliik raudteetransport, mida kasutades on suurematest keskustest – Tapalt, Tamsalust, Jänedalt ja Lehtsest – võimalik sõita ümberistumisteta nii Tartusse kui Tallinnasse, Jänedalt, Lehtsest ja Tapalt ka Narva. Lisaks läbib valda Pärnu-Rakvere-Sõmeru põhimaantee ning Jägala-Käravete-Jõgeva-Tartu maantee (Piibe maantee).

Lisaks logistiliseks sõlmpunktiks olemisele on Tapa vald, täpsemalt vallakeskus Tapa linn, tähtsaim kaitsejõudude tugipunkt Eestis. Tapal asub Eesti Kaitseväge 1. Jalaväebrigaad. Tapal paiknevad ka enamik Eestis asuvatest liitlasvägedest – kokku on Eestis hetkel u 1 900 liitlasvägede sõdurit, Tapal on neist 1 600. Veel piirneb vallaga Kuusalu valla territooriumile jääv Kaitseväge keskpöügon.

1.2. ARENGUEELDUSED

Tapa vald on elanike arvult teine omavalitsus Lääne-Viru maakonnas.

Tapa ja Tamsalu valla ühinemine üheks omavalitsuseks tugevdas valla positsiooni maakonnas ja lõi senisest suuremate ressursside (nii inimeste kui rahaliste vahendite) näol paremad eeldused valla kiiremaks arenguks.

Tapa valla rahvastik on väga mitmekesine.

Tapa valda iseloomustab multikultuursus. Siin elavad edukalt koos mitmete rahvuste esindajad: lisaks eestlastele venelased, ukrainlased, valgevenelased jt rahvused. Kultuuride paljusust rikastab siinsete elanike maailmapilt ja muudab nad sallivamateks ning muutustega paremini toimetulevateks.

Tapa vallas on väljakujunenud tugevad keskused ja kogukonnad.

Lisaks Tapale ja Tamsalule on tugevad kogukondlikud keskused Jänedal, Lehtsel, Moe, Vajangu, Assamalla ja Porkuni. Kõigis neis on omad kooskäimiskohad ja traditsioonilised üritused. Kogukond on kaasatud otsuste tegemise protsessi.

Tapa valla looduskeskkond on kaunis ja rikkalik ning välja on kujunenud eriilmelised turismi piirkonnad.

Tapa valla territooriumile jäävad mitmed loodus- ja maastikukaitsealad. Vald on rikas paljude järvede, allikate, karstialade, parkide ja vääriselupaikade poolest.

Jänedal, Moe ja Porkuni, Tamsalus asuv Eesti esindustammik ning Puhta vee teemapark Järsi külas on valla olulisemad turismisihtkohad. Piirkonna olulisemad turismiettevõtted ja objektid on Jänedal Mõis OÜ, Moe Mõis MTÜ (piiritusetööstuse ajalugu), Metsamõisa Arendus OÜ (Puhta vee teemapark) ja Tapa valla Porkuni Paemuuseum.

Turismiettevõtlusega tegeletakse eelkõige Jänedal, kus paikneb kuulus Presidendirada ning peetakse laatu. Omandatud on Põhja-Eesti laadapealinna staatus. Loodud on Eesti ainus piiritusetööstuse 500-aastast ajatelt tutvustav külastuskeskus Moe mõisa. Suureks, aga hetkel kasutamata turismipotentsiaaliga piirkonnaks on veel Porkuni. Porkunis on Eestis ainulaadne ujuvate saartega järv ning mõis ja paemuuseum.

Vallakeskus, Tapa linn, on oluline logistiline sõlmpunkt – Tapal on reisirongi otseühendus Tallinna, Tartu ja Narvaga, maakonnakeskusesse Rakverre viib aga buss.

Lisaks Tapale saab teistest vallakeskustest rongiga otse Tallinnasse ja Tartusse ka Tamsalust, Jänedalt ja Lehtsest, Narva Jänedalt ja Lehtsest. Otseühendus Rakverega on bussitranspordi näol olemas ka kõigist teistest vallakeskustest, v.a Jänedalt ja Lehtsest.

Tapa linn on ja jääb Eesti Kaitseväge keskpunktiks.

Tapal asub Eesti Kaitseväge 1. Jalaväebrigaad. Vallaga piirneb Kuusalu valla territooriumile jääv Kaitseväge keskpõlvkoon. Enamus Eestis paiknevatest liitlasvägedest baseeruvad samuti Tapa sõjaväelinnakus. Tänu sellele külastavad valda kõrgemad ametnikud nii Eestist kui ka välisriikidest. Tapa sõjaväelinnakus saavad hetkel tööd paarsada kohalikku elanikku (u 90% töötajatest on kohalikud), linnaku kasvades suureneb ka töökohtade arv. Linnakus elavad ja töötavad inimesed tarbivad teatud määral ka kohapeal pakutavaid teenuseid, eeskätt käivad nad poes ja lahutavad meelt.

Valla ettevõtlus on mitmekesine ning siin tegutsevad ja pakuvad elanikele tööd mitmed Eesti mõistes suured tegijad.

2025. aastal on Tapa valla elanike jaoks suurimad tööandjad Eesti Kaitseväge (riigikaitse), Operail AS (raudteeveeremi ja vedurite remont), Eesti Raudtee AS (raudteetaristu arendamine ja korrashoid), Segers Eesti OÜ (tekstiilitööstus), Tapa Mill OÜ (puitehitusmaterjalide tootmine), Leonhard Weiss OÜ (raudteenfrastruktuuri ehitamine ja remont), Hoolekandeteenused AS (erivajadustega inimeste kodu), Universal Industries OÜ (metallitööd), Tamsalu EPT AS (põllumajandusmehhanismide tootmine ja maaparandus), Leventek OÜ (puitehitusmaterjalide ja -tarvete tootmine), põllumajandusega tegelevatest ettevõtetest JK Otsa Talu OÜ (piimakarjakasvatus), Võhmuta PM AS (teravilja- ja piimakarjakasvatus, Ermo Sepa Talu (seakasvatus), OÜ Kuie Põllumajandusühistu (piimakarja- ja teraviljakasvatus), jaekaubandusettevõtetest Maxima Eesti OÜ, OG Elektra AS, Järva Tarbijate Ühistu. Väljaspool valda on elanike suurimateks tööandjateks AS HKScan Estonia, Jeld-Wen Eesti AS, Baltic Log Cabins OÜ, Mistra-Autex AS.

Vallas paiknevad tootearendusele orienteeritud töötleva tööstuse ettevõtted, olemas on piisava valikuga toidukaupluste võrgustik ning head põllumajandusmaad. Märkimisväärne on samuti RMK taimla ja taimede geenivaramu Kullengal.

Kohapeal on tagatud kvaliteetne alus-, põhi- ja keskharidus ning huviharidus.

2025/2026 õppeaastal õppis Tapa valla üldhariduskoolides kokku 1 088 õpilast, lasteaialapsi oli 462. Tapa Muusika- ja Kunstikoolis 182 õpilast ja Tapa valla Spordikoolis 323 õpilast.

Valla territooriumil tegutseb alates 01.09.2024 3 üldhariduskooli. Tamsalu Kool tegevuskohaks on Tamsalu koolihoone aadressiga Kesk tn 11, Tamsalu linn. Tapa Valla Kool tegutseb 3 tegutsemiskohas: Jäneda koolihoones (sh koos lasteaiaga aadressil Kooli kinnistu, Jäneda küla), Lehtse koolihoones (sh koos lasteaiaga aadressil Rägavere tee 19, Lehtse alevik) ning Tapa koolihoones ((1-6 klass) aadressil Pargi tn 12, Tapa linn).

Tapa Valla Gümnaasiumi tegutsemiskohad on Tamsalu koolihoones (10-12 klass) aadressil Kesk tn 11, Tamsalu linn ning Tapa koolihoones (7-12 klass ja mittestatsionaarne õpe) aadressil Nooruse tn 2, Tapa linn.

Alushariduse asutused on: Tamsalu Lasteaed Kröll - kolmes asukohas (Tamsalu, Säase, Vajangu), Tapa Lasteaed Pesapuu – tegevuskohad Tapa linnas, Nooruse 2, Ülesõidu 3 ja Nooruse 11 ning Vahakulmus.

Haridustaristu on osaliselt renoveeritud, koolide sportimisvõimalused on head. Huviharidus on mitmekesine ja arenev, sh on võimalik saada tehnikaalast huviharidust. Tapa linnas tegutseb Tapa Autokool. Vallas on head raamatukogude ja noorsootöö võrgustikud.

Kohalik kultuuri- ja spordielu, sh täiskasvanute huvitegevus on aktiivne.

Kohalikus kultuurielus on oluline roll kanda kultuuri- ja rahvamajadel, raamatukogudel, muuseumitel ning erinevatel seltsidel ja ühingutel, kes korraldavad mitmesuguseid üritusi ja huviringe. Pakutavad võimalused on mitmekesised ja neist osavõtt rohkearvuline. Piirkonnas on palju heal tasemel kollektiive ja võistkondi. Piirkonna traditsioonilised kultuuriüritused on Tapa linnapäev, Lehtse Külakilb, Tamsalu päev, Tamsalu tantsulaager, erinevatele rahvusrühmadele suunatud üritused, tähtpäevade tähistamised jne. Tunnustust “Tamsalu kogukonna tamm” antakse välja kord aastas Tamsalu kogukonna initsiatiivil Tamsalu kultuurimaja eestvedamisel.

Kohalikus spordielus on oluline roll spordikeskustel ning spordiklubidel, kes korraldavad üritusi ja treeninguid ning loovad häid tingimusi spordi iseseisvaks harrastamiseks. Pakutavad võimalused on mitmekesised ja neist osavõtt rohkearvuline. Piirkonnas on palju heal tasemel

erinevate spordialadega tegelevaid spordiklubisid. Kuulsust on kogunud maadlejad ja käsipallimeeskonnad, esiletõstmist väärivad ka korvpall, tõstesportlased ja orienteerujad. Tamsalu piirkond on tuntud oma talispordi traditsioonide poolest. Head looduslikud eeldused annavad võimaluse tegeleda erinevate spordialadega. Traditsioonilised spordiüritused piirkonnas on Lehtse Pinksi Pühapäev, Kõrvemaa karikavõistlused lauatenнисes, Presidendi suusamatk, Tapa piirkonna liikumissarja üritused Suvetrimm ja Talvetrimm, Tamsalu triatlon, jpt.

Valla elanikele on tagatud sotsiaal- ja tervishoiuteenused.

Perearstiteenust osutavad Tapa vallas kolm perearsti Tapa Perearstikeskuses ja kaks perearsti Tamsalu Tervisekeskuses. Valdkonnas töötavad spetsialistid on pädevad. Koostöö erinevate osapoolte – sotsiaaltöötajad, politsei, päästeamet, perearstid, haridusasutused – vahel on tihe. Erivajadustega inimeste eest hoolitsemine ja kaasamine on heal tasemel. Vallas on olemas hooldekodude võrgustik. Üldhooldekoduteenust pakuvad Tapa vallas Tapa Valla Hooldekodu tegevuskohtadega Tapa ja Tamsalu linnas, Tapa Pihlakodu, Pruuna mõisas asuv hooldekodu ning Imastu Hooldekodu. Olulise tähtsusega on koostöö arendamine kolmanda- ja erasektoriga, seda nii objektide arendamisel kui ka teenuste pakkumisel.

Valla taristu arendamisel on lähtutud selle optimaalsest kasutusest.

Keskustesse on loodud keskushooned, kus ühes kohas tegutsevad nt kool, lasteaed, raamatukogu, noortekeskus, erinevad seltsid jne.

Vallal on head koostööpartnerid Eestis ja välismaal.

Tapa vald teeb head koostööd naabritega ning teise piirkondadega Eestis ja välismaal. Vald teeb suurepärase koostööd NATO vägedega. Olulisteks partneriteks on piirkondlikud arendusorganisatsioonid: MTÜ Arenduskoda, kuhu kuulub kokku 5 omavalitsust – Tapa, Kadrina, Haljala ja Kuusalu vallad ning Loksa linn, MTÜ PAIK, kuhu hetkel kuulub kokku 2 omavalitsust – Väike-Maarja vald ja Tapa valla Tamsalu piirkond. Tänu mitmetele LEADER koostööprojektile on loodud laiahaardeline koostöövõrgustik üle Euroopa.

Joonis 1. Tapa vald täna märksõnades.
Allikas: Tapa valla elanike küsitlus, 2022.

1.3. VÄLJAKUTSED

Valla peamiseks väljakutseks on kohanemine rahvastiku vähenemise ja vananemisega. Kui rahvaarv jätkab samas tempos kahanemist (ligikaudu 200 inimest aastas), siis elab Tapa vallas aastaks 2025 alla 10 000 inimese. Sealjuures on sündimuse kasvust tõsisem mure väljarände pidurdamine, eriti lastega perede ja noorte äraminemise peatamine (viimaste puhul nende kodukohta tagasipöördumine pärast õpingute lõppemist). Vähenev ja vananev elanikkond toob endaga kaasa ühest küljest maksutulu vähenemise ja teisest küljest teenusvajaduse suurenemise. Kui need protsessid jätkuvad, siis tuleb mõelda, kuidas antud olukorras tagada teenuste optimaalne pakkumine.

Tapa valla jätkuvaks väljakutseks on ühinemise mõjudega toimetulek, tagades seeläbi omavalitsuse tasakaalustatud arengu. Haldusreformi tulemusena ei muutunud mitte ainult vallapiirid, vaid ka kohaliku omavalitsuste rahastamiskorraldus, ülesanded, koostöövormid jne. Suurem omavalitsus tähendab küll rohkemaid võimalusi lisanduvate ressursside näol, kuid ka suuremaid kohustusi. Senine juhtimiskorraldus ja kaasamis põhimõtted vajavad olulisel määral arenguhüpet. Tuleb mõelda, kuidas tagada, et kõik osapooled oleksid võrdselt kaasatud ja informeeritud; kuidas korraldada efektiivselt asutuste tööd jne. Oluline on tagada stabiilsus ja järjepidevus valla juhtimises, mõtestatud teenuste pakkumine ja koostöö ning arengukavade täitmine vastavalt koostatule. Tapa valla eeskätt ajaloolisest eripärast tulenev

negatiivne kuvand tuleb muuta positiivseks, mis saab olema üheks olulisemaks väljakutseks arengukava perioodil.

Valla sotsiaalhoolekande- ja tervishoiusüsteem vajab arendamist ning inimeste vajadustega ja muutunud olukorraga vastavusse viimist. Hetkel puudub teenuste ühtne juhtimine, mis suures omavalitsuses on aga möödapääsmatu. Sotsiaalvaldkond ei tähenda ainult sotsiaalhoolekannet, vaid on tihedalt seotud ka nt hariduslike ja majanduslike küsimustega. Seetõttu on oluline arendada valdkondadevahelist koostööd. Rahvastik vananeb, abivajajate hulk kasvab, aga spetsialistidest on puudus – hariduses napib tugispetsialiste; sõltuvushäiretega inimeste tugiteenused on peaaegu olematud; perearstid on pensionieas; teenusepakkujaid on vähe, mis tingib pikki järjekordi jne. Valla poolt pakutavad munitsipaalpinnad on kehvast seisukorras.

Valmisolek kriisisituatsioonideks.

Viimaste aastate pidevalt muutuvates tingimustes on valmisolek uuteks kriisisituatsioonideks (epideemiad, pandeemiad, energiahindade tõus, poliitilised pöörded jt) omavalitsuse kõige suuremaks väljakutseks.

Õpilaste arvu vähenemise tingimustes hariduse kättesaadavuse ja kvaliteedi hoidmine ning parandamine. Tapa vallas on toimiv haridusasutuste võrgustik, lastele on tagatud üle valla võimalus õppida kodulähedases õppeasutuses. Kohapeal on tagatud alus-, põhi- ja keskkharidus ning huviharidus. Valla haridussüsteem on praeguse õpilaste arvu juures toimiv, kuid tähelepanu vajab koolide maine ja kõikuv hariduse kvaliteet. Kogu koolivõrk vajab korrastamist, haridustaristu parendamist, raamatukogude ülevallaline võrk vajab piisavalt rahastust ning huvi- ja kultuurivaldkond ühtlustamist. Õpetajaskond vananeb – üle poole lasteaedade, aga ka üldhariduskoolide õpetajatest on üle 50-aastased. Hariduse ja noorsootöö arengukava tegevuskava näeb ette haridusvõrgu korrastamise raames gümnaasiumide ühendamist eesmärgiga säilitada kvaliteetse keskkhariduse andmine ka peale Rakvere Riigigümnaasiumi avamist. Samuti on tegevuskavas ära toodud Jäneda ja Lehtse koolide administratiivne/juriidiline ühendamine ning Tapa linna lasteaedade administratiivne/juriidiline ühendamine.

Elukeskkonna parendamine ja atraktiivsemaks muutmine. Olemasolev elamufond vajab uuendamist, sest palju on kehvast seisukorras maju, uusarendused praktiliselt puuduvad. Müügis olevat kinnisvara on vähe ja seega on elukohtadest puudus. Vajalik on elamualade planeerimine ja hoonestusõiguse müümine.

Samuti on vajakajäämisi avaliku ruumi üldilmes, mis mõjub valla mainele halvasti. Seega tuleb jätkata avaliku ruumi – teed, tänavad, tänavavalgustus, haljastud, avalikud ning kasutusest väljas olevad ja keskkonnapilti rikkuvad hooned - korrastamisega. Tapa linna üks sümbol - raudteejaam - on kehvast seisus, koostöös Eesti Raudteega tuleb leida sellele kasutusotstarve.

Üheks kitsaskohaks on väljaspool valda tööl käivate inimeste elukoha registreerimine mujale ning seega tuleb mõelda võimalike hüvede pakkumisele, mis soodustavad nende elanike oma valda tagasi registreerimist.

Ettevõtluskeskkonna mitmekesistamine. Käesoleval hetkel on piirkonnas valdavalt tegemist väikeettevõtjatega, suurettevõtteid on väga vähe. Ülekaalus on teenindus- ja põllumajandussektor, mida iseloomustavad väiksemad palgad. Kõrgemat kvalifikatsiooni nõudvaid, atraktiivseid ja paremini tasustatud töökohti on vähe. Tuleb teha tihedamat koostööd ettevõtjatega, alustada investorite aktiivse otsimisega väljastpoolt valda eesmärgiga

saada juurde ettevõtteid ja töökohti ning aidata kaasa töökohtade tekkimisele. Kvalifitseeritud tööjõu puuduse leevendamiseks tuleb teha koostööd kutsehariduskeskustega. Oluline on arendada kogukondi ja soodustada sotsiaalse ettevõtluse arengut. Nõrk kodanikuühiskond ja piirkondade sidusus eeldab sädeinimestest eestvedajate olemasolu ja motiveerimist tunnustuse ja toetuse näol.

Turismiinfo kättesaadavuse parandamine ja turismiasutuste vahelise koostöö tõhustamine. Info piirkonna vaatamisväärsuste, majutus- ja toitlustuskohtade osas pole hõlpsalt kättesaadav. Vallakeskuses, kus nõudlus on suurim, ei ole piisavalt majutusasutusi.

Muukeelse elanikkonna valla tegemistesse kaasamine ja info jagamine. Tapa valda iseloomustav multikultuursus on ühest küljest võimalus, teisest küljest väljakutse. Tuleb mõelda, kuidas erinevaid rahvusrühmasid senisest veelgi paremini kohalikku ellu kaasata, kuidas tagada, et vajalik info oleks neile kättesaadav jne. Sealjuures mitte ainult venelastele kui arvukaimale teisest rahvusest elanike rühmale info jagamine, vaid ka ukrainlastele ja liitlasvägede sõduritele. Tulenevalt riiklikest eesmärkidest tuleb kõikides õppeasutustes viia õpe eestikeelseks.

Tulude ja kulude optimeerimine. Vallal on liiga palju mitteotstarbekaid toetusi, mis haukavad suure osa eelarvest. Seega tuleb kriitiliselt üle vaadata toetuste jagamine. Valla eelarvest rahastatavad investeeringud ei ole alati põhjendatud, vaid teenivad kitsa seltskonna huve. Valla omandis on energiamahukat alakasutatud kinnisvara ning seega tuleb mittevajalikud hooned kas muuta energiasäästlikuks, korrastada, võõrandada või lammutada.

2. TAPA VALLA ARENGUSTRATEEGIA 2035

2.1. VISIOON 2035

Aastal 2035 on Tapa vald atraktiivne elu- ja töökoht

2.2. STRATEEGILISED EESMÄRGID 2035

Kvaliteetne, väärtuslik, turvaline ja kutsuv elukeskkond

Atraktiivne avalik ruum - arhitektuuriliselt ning kujunduselt maitsekas linnapilt, mitmekülgsed avalikud teenused, loodud eeldused ettevõtlusega tegelemiseks ja välja arendatud uued elamupiirkonnad - tõstavad valla atraktiivsust elukohana, sh soodustavad tööelise elanikkonna valda kolimist. Siinne elukeskkond on meeldiv ja turvaline. Rahvastik kasvab ja nooreneb. Kaitseväelased valivad alaliseks elukohaks Tapa valla. Vajalikud teenused on kõigile, sõltumata piirkonnast, kättesaadavad. Kiire ja mugav ühendus võimaldab paindlikku elukorraldust, koos töö iseloomu muutumisega tõstab Tapa valla atraktiivsust elukohana – suurlinna võimalused ja sissetulek koos väikelinna eelistega. Järjepidevalt parendatud tehniline infrastruktuur tagab elanikkonnale kvaliteetse elukeskkonna. Igaüks leiab endale siit sobiva eluruumi. Tapa valla eeskätt ajaloolisest eripärast (Tapa ja Tamsalu kui tööstus- ja sõjaväelinnad) tulenev negatiivne kuvand on muutunud positiivseks. Valla elamu- ja kommunaalmajandusega tegeleb professionaalne ja tõhus organisatsioon. Avalik ruum vastab kogukonna ning siin viibivate liitlasvägede sõdurite ja kaitseväelaste ootustele. Tiheasustusalade teede- ja tänavavalgustus on rekonstrueeritud. Hajaasustuses kasutatakse nüüdisaegse tehnoloogiaga tänavavalgustussüsteeme. Korraldatud jäätmemajandus ja väljaarendatud jäätmete liigiti kogumise süsteem tagavad keskkonnahoiu. Kaugküttelahendustes ja vallale kuuluvates hoonetes kasutatakse energiat säästvaid tehnoloogiaid ja taastuvaid energiaallikaid. Tapa vald on kliima- ja energiateadlik, säästvate arengut ja ringmajandust eestvedav omavalitsus. Rohepöördes osalevad üksikisikud, kogukonnad, asutused ja ettevõtjad. Toimib hea koostöö politsei, kaitseväe (sh naiskodukaitse) ja päästeteenistusega vallakodanike turvalisuse tagamisel. Järjepidevad õppused ning teavitustegevused läbi erinevate (meedia)kanalite suurendavad elanikkonna hädaolukorraks valmisolekut ning tõstavad teadlikkust kliimamuutustega seotud riskidest ja võimalustest nendega toimetulekuks.

Terve ja hoitud elanik

Tapa valla sotsiaal- ja tervishoiusüsteem on hästi korraldatud ja elanike vajadustest lähtuv. Panustatakse kõrgetasemelise sotsiaalteenustaseme ja kättesaadavuse arendamisse. Esmatasandi arstiabi on kõigile kättesaadav. Sotsiaalhoolekandelist abi osutavad pädevad spetsialistid. Loodud on vabatahtlike võrgustik sotsiaaltöötajate toetamiseks inimeste aitamisel äärmuslike ilmaolude esinemisel. Abivajajat märgatakse õigeaegselt. Elanike teadlikkus valdkonna võimalustest on hea. Elanike sotsiaalse turvalisuse tagamiseks toetatakse inimeste toimetulekut sotsiaalteenuste osutamise kaudu, sh vältimatu sotsiaalabi. Tagatud on erivajadustega inimeste ligipääs avalikule ruumile. Toimib lapsi ja peresid toetav lastekaitse- ja tugisüsteem, laste õigused ja heaolu ning väärkas vananemine on tagatud ja toetatud. Töövõimelised elanikud on kaasatud tööturule ning ei vaja rahalisi toetusi. Tervislikud eluviisid on populaarsed. Vallas on head võimalused liikumisharrastustega tegelemiseks, mille tulemuseks on inimeste tervise ja heaolu kasv.

Avatud, tark ja kaasav juhtimine

Valla arengu oluliseks sihiks on poliitiline stabiilsus nii maailma, Euroopa, riigi kui KOV mastaabis ning poliitilise kultuuri tõus vallas, mis võimaldab järgida pikaajalist arenguvisioni. Samuti maksubaasi laienemine riigi maksupoliitika instrumentide abil, mis suunavad enam raha KOV käsutusse, elanike (maksumaksjate) ning vallas tegutsevate ettevõtete arvu tõusu kaudu. Tõmbekeskustes, eriti Tallinna läheduses, tuleb näha võimalust, arengumootorit. Pikkadest plaanidest kinnipidamine tagab stabiilse ja jätkusuutliku valitsemise. Infovahetus on kiire ning kommunikatsioon osapoolte vahel on efektiivne. Pidevalt arendatakse vallavalitsuse, hallatavate asutuste, vallavolikogu ja kogukondade vahelist koostööd. Teenuste arendamisel tehakse koostööd Kaitsevägega. Kõik valla juhtorganid tegelevad aktiivselt valla mainekujundusega. Vallavalitsuse ja hallatavate asutuste töökeskkond on kaasaegne. Küsimused saavad kiired ja asjakohased lahendused. KOV töötajatele korraldatakse koolitusi, et tõsta nende teadlikkust ja kompetentsi kliimamuutustega kaasnevate riskide ning võimaluste osas kliimamuutuste leevendamisele ja kohanemisele kaasa aitamisel. Vallakodanikud räägivad kohaliku elu puudutavates küsimustes aktiivselt kaasa, erinevate osapoolte vaheline koostöö on tihe. Oluline info on kogu elanikkonnale kättesaadav. Väärtustatakse vabatahtlike tööd ja toetatakse kogukonnale vajalikke algatusi. Munitsipaalomandis olev taristu ja selle halduskulud on optimaalsed. Järjepidevalt tegeletakse munitsipaalomandis oleva taristu ja ülalpidamiskulude optimeerimisega. Vallasisene, maakondlik, siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö on aktiivne ja tulemuslik.

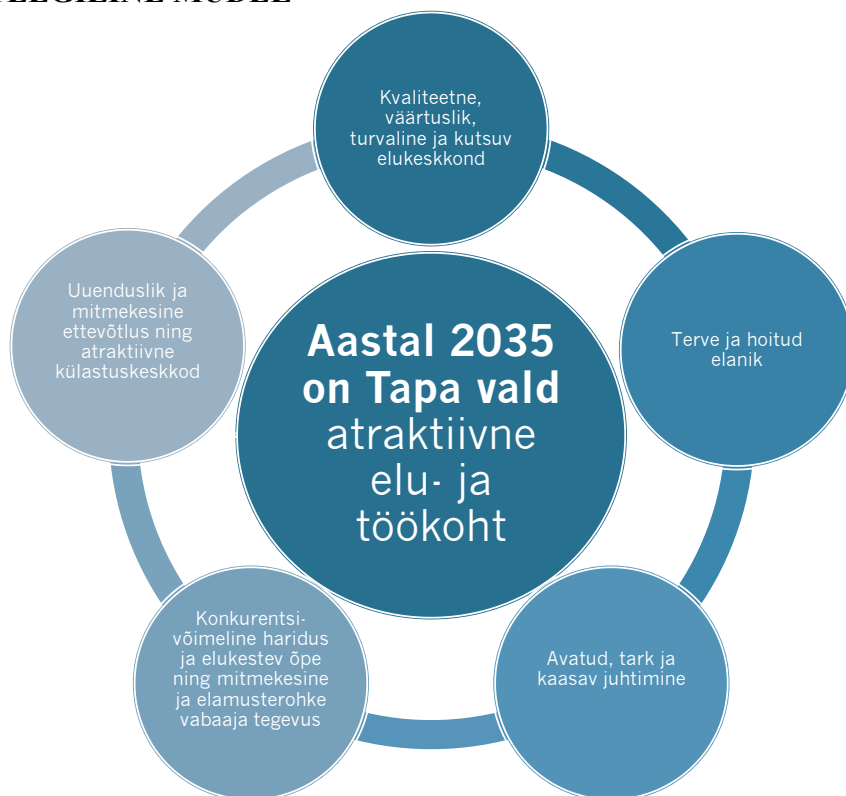
Konkurentsivõimeline haridus ja elukestev õpe ning mitmekesine ja elamusterohke vabaaja tegevus

Tapa vallas on tagatud gümnaasiumiharidus. Haridusvõrgu kujundamisel on lähtutud laste ja õpilaste vajadustest. Pakutav haridus on konkurentsivõimeline ja valla haridusasutustel on hea maine. Haridusasutused on kaasaegse õpikeskkonnaga. Arendatakse keskkonnateadlikku käitumist vastavate koolituste abil lasteaedades, koolides, huvikoolides, päevakeskustes. Õpilaste arv püsib stabiilsena või kasvab. Koolides rakendatakse tulemusjuhtimist ja motiveerivat palgasüsteemi. Vallas toetatakse elukestvat õpet - täiskasvanuõppe ja täiendkoolituse võimalused on mitmekesised ning kättesaadavad. Osapooled teevad omavahel tihedat koostööd. On loodud mitmekülgset võimalust ja tingimused noorsootöö ning huvitegevuse ja -hariduse kättesaadavuseks kogu vallas. Vallal on oma spordikool, muusika- ja kunstikool. Kultuuriasutused tegutsevad tänapäevastes ja funktsionaalsetes hoonetes. Mitmekülgset tegevust on kättesaadavad üle kogu valla. Avalik ja erasektor teevad valla kultuurielu elavdamisel tihedat koostööd.

Uuenduslik ja mitmekesine ettevõtlus ning atraktiivne külastuskeskkond

Ettevõtlusega alustamiseks ja sellega tegelemiseks on loodud soodne keskkond. Siin tegutsevad nii väikesed, keskmise suurusega kui ka suuretted ning tööd on erinevates valdkondades. Toimub ettevõtetele uuskasutuse ning kliimariskide suundumuste teabe levitamine, et hinnata kliimamuutuste leevendamisest tingitud ettevõtluse muutuste mõju sotsiaalsele olukorrale. Tapa vallas asuvad hästi tasustatud innovaatilised töökohad. Töökohtade olemasolu toob valda elanikke, kvalifitseeritud tööjõu olemasolu soodustab ettevõtluse arengut. Kogukondades arendatakse aktiivselt sotsiaalset ettevõtlust. Ettevõtlikkuse edendamiseks toimib riigisisene ja rahvusvaheline koostöö. Paikkonna eripära, vaatamisväärsused ja vaba aja veetmise võimalused on tuntud ja hinnatud. Vallakeskuses asuva ajaloolise tähtsusega raudteejaama hoone on renoveeritud ja kasutuses.

2.3. STRATEEGILINE MUDEL

Joonis 2. Tapa valla strateegiline mudel.

3. TAPA VALLA ARENGUKAVA

3.1. KVALITEETNE, VÄÄRTUSLIK, TURVALINE JA KUTSUV ELUKESKKOND

Peatükis käsitletakse looduskeskkonna ja elukeskkonna suundumusi ja arenguvajadusi. Valdkondlikult kajastatakse avaliku korra ja turvalisuse, tänavate, kõnniteede, kergliiklusteede, ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni, tänavavalgustuse, elamu- ja kommunaalmajanduse, kinnisvara, planeeringute, jäätmekäitluse, saaste vähenemise, bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse, haljastuse ning energiatõhususe teemasid.

3.1.1. Lähtepositsioon 2022

Tugevused	Nõrkused
<ul style="list-style-type: none"> • Hea transpordiühendus tömbekeskustega. • Tugev infrastruktuuri olemasolu. • Kinnisvara nõudluse ja hindade kasv. • Heal tasemel veemajandus. • Kergliiklusteede olemasolu. • Tänavavalgustuse olemasolu. • Kaitseväärt investeringud valla taristusse. • Toimiv ühisvee- ja kanalisatsioonivarustus. • Toimiv jäätmevedu ja jäätmejaamade olemasolu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Elukeskkonna vähenenud atraktiivsus. • Eklektiline linnapilt. • Suur teedevõrgustik vajab hoolduseks suuri rahalisi vahendeid. • Kaasaegse elamufondi ja elamumaa kruntide puudus. • Suures koguses halvas seisukorras teid ja tänavaid. • Valla võimalused maa ringlusesse laskmiseks on äärmiselt piiratud (riigimaad).

<ul style="list-style-type: none"> • Hea põhjavee kvaliteet. • Toimiv elektrivarustus. • Tehniliselt heal tasemel kaugküte Tapal ja Tamsalus. • Heal tasemel heakord. • Kommunaalteenuste paindlikkus tänu Vallahoolduse otsealluvusele Vallavalitsusele. 	<ul style="list-style-type: none"> • Heakord – puudus on ajast ja oskustöolistest. • Vallale kuuluvad kasutusesta hooned ja korterid on suur kuluartikkel. • Enamus kortermaju on halvas tehnilises olukorras (Tamsalus Säase, Jäneda, Lehtse). • Tänavavalgustuse suuremates külates osaline puudumine. • Sadeveesüsteemi puudumine Tapa linnas (lahkvoolne). • Teed on välja arendamata. • Hajaasustuses on puudulik vee- ja kanalisatsioonivõrk. • Kiire interneti puudumine äärealadel. • Planeerimata elamumaad (krundid). • Kruntidel on välja ehitamata kommunikatsioonid. • Tühjana seisvad tootmishooned. • Pandivere kõrgustik, nitraaditundlik ala ja kaitsmata põhjavesi seab piiranguid. • Elanikkonna vähene teadlikkus jäätmekäitlusest ning muutustega ei minda kaasa.
Kasutamata võimalused	Ohud
<ul style="list-style-type: none"> • Võimalus Kaitseväes viibivate isikute elukoha registreerimiseks Tapa valda. • Elamumaade planeerimine ning vabade maade käibesse laskmine. • Elamufondi kaasajastamine toob energiasäästu. • Tänavate ja teede rekonstrueerimine. • ÜVK süsteemide jätkuv edasiarendamine • Vallale kuuluvate hoonete maksimaalne kasutamine (ristkasutus, õhtused ajad). • Planeeritud elamualad jäävad kasutamata, ei suudeta maha müüa. • Elektrisüsteemide parendamine tõstab varustuskindlust. • Arendada edasi kommunaalmajandusasutust (töötasu, mehitamine ja tehnika). • Tänavavalgustuse korrastamise jätkamine toob energiasäästu. • Vallale kuuluva kinnisvara inventariseerimine ja mittevajaliku võõrandamine. • Logistiline keskus. • Taastuvenergia kasutusele võtmine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ebastabiilne poliitiline olukord ja järjepidevuse puudumine. • Valla tulude vähenemine. • Jätkuv hinnatõus. • Tapa linna soojusettevõtte ebastabiilne käitumine. • Riigi poliitika (tasuta transport ja hüved, nt Tallinnas). • Inimesed kardavad liialt muutusi. • Kaitsmata põhjaveega alaga seotud piirangute suurendamine. • Suurettevõtete sulgemine.

- Loodusturismi võiks rohkem arendada.

Tabel 1. Valdonna SWOT.

3.1.2. Arenguvajadused

- Rahvastiku vähenemise peatamine ning noorte inimeste Tapa valda elama asumise soodustamine.
- Elukeskkonna kvaliteedi tõstmine avaliku ruumi korrastamise ning kommunikatsioonide, eriti teedevõrgu ning kiire andmeside arendamise kaudu.
- Tapa raudteejaama kaasajastamine.
- Puhkealade väljaarendamine.
- Kergliiklusteede võrgustiku väljaarendamine.
- Hoonete ja rajatiste energiatõhususe suurendamine.
- Parema ligipääsetavuse ja ohutuse tagamine.
- Inimestel jäätmete sorteerimise teadlikkuse tõstmine.

3.1.3. Arengueesmärgid

- Tapa avalik ruum/kesklinn on uuenenud.
- Korrastatud elamurajoonid ja elamud.
- Kinnisvaraarendus on aktiivne.
- Vaba kaasaegne elamispind on kättesaadav.
- Loodud head ühendus- ja liikumisvõimalused.
- Asfalteeritud külateed ja linnatänavad.
- Valla teid hooldatakse järjepidevalt vastavalt investeeringute kavale.
- Kasutusel on kombineeritud elektrijaamad.
- Suuremates külates on tänavavalgustus.
- Hajaasustuse kommunikatsioonid on välja ehitatud.
- Hooned ja rajatised on energiatõhusad.
- Vähenenud jäätmeteke ja suurenenud jäätmeringlus.
- Toimivad ringmajanduse põhimõtted ja elanikkonna keskkonnateadlikkus on tõusnud.

3.1.4. Mõõdikud

Näitaja	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027+
Väljastatud ehituslubade/ehitusteatiste arv, kasutuslubade/kasutusteatiste arv, projekteerimistingimuste arv	61, 28, 32	78 (74) 34 (83) 25	87 (98) 48 (139) 31	58 (93) 93 (73) 30	84 (103) 27 (70) 38	kasvab	kasvab
Korterite ja hoonestatud elamumaaga tehtud ostu-müügitehingute keskmine ja mediaanhind €	16 979	16 814, 52 902	12 725, 53 399	18 902, 47 912	18 617, 38 000	kasvab	kasvab
Tapa keskmine korteri ruutmeetri hind €	598,7	537,51	568,59	602,67	609,55	kasvab	kasvab
Tamsalu linna keskmine korteri ruutmeetri hind €	227,1	215,16	118,65	212,25	248,59	kasvab	kasvab
Korterite ja hoonestatud elamumaaga tehtud ostu-müügitehingute arv	762	383	405	345	244	kasvab	kasvab
Kogutud olmejäätmete hulk tonni aastas	3 219	2 490	2 375	2 280	2 310	väheneb	väheneb
Olmejäätmete teke elaniku kohta aastas kg	299	236	224	216	222	väheneb	väheneb

Elanike rahulolu keskkonna- ja kommunaalteenustega		6,08					kasvab	
--	--	------	--	--	--	--	--------	--

Tabel 2. Strateegilise eesmärgi saavutamise mõõdikud.

3.2. TERVE JA HOITUD ELANIK

Peatükis käsitletakse sotsiaalse keskkonna ja rahvastiku tervise suundumusi ja arenguvajadusi. Valdkondlikult kajastatakse puuetega inimeste, eakate, laste ja noorte sotsiaalhoolekande asutusi ja sotsiaalset kaitset, töötute sotsiaalset kaitset, eluasemeteenuseid ja sotsiaalset kaitset riskirühmadele.

3.2.1. Lähtepositsioon 2022

Tugevused	Nõrkused
<ul style="list-style-type: none"> Vajalikud teenused on olemas või neid on võimalik sisse osta. Esmatasandi arstiabi olemasolu. Ümbruskonnas on palju hooldekodusid. Hea transpordikorraldus. Meil on vallas tublid tegutsevad MTÜ-d ja organisatsioonid eakatele, lastele jne. Spordirajatiste suur hulk. Kerge ligipääs puhtale looduskeskkonnale. 	<ul style="list-style-type: none"> Puudus eriarstide ja erialaspetsialistide järele. Kriisilukordadeks vajaliku personali vähesus ja kriisipindade puudumine. Nõrk ennetustöö. Sotsiaaltoetuste suur osakaal. Hooldekodu ülalpidamine on vallale kulukas. Puudub avalik saun (pesemisvõimalus). Munitsipaalkorterid on halvas seisukorras. Puudused tugiisikute süsteemis. Elanike üksindus. Lähedaste inimeste puudumine. Elanike abivajaduse kasv (s.h hooldekoduteenuse vajaduse kasv). Inimeste toimetuleku (sh väikesed sissetulekud, finantskirjaoskus) ja igapäevaelu korraldamise probleemid (suhted, eestkoste, ülalpidamiskohustuse täitmine, vaidlused). Inimeste riskikäitumine (alkoholi liigtarbimine, narkootikumid, tervisealaste korralduste eiramine eriolukorra ajal, rikkumised liikluses). Abivajajate mittemärkamine. Erivajadusega õpilaste arvu kasv. Tsiviilvaidluste kasv perekonnaasjades. KOV piiratud tulud. Kvalifitseeritud personali leidmine sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonnas. Riigi jõuetus esmatasandi arstiabi korraldamisel (perearstide konkursid). Vaimse tervise probleemid.
Kasutamata võimalused	Ohud
<ul style="list-style-type: none"> Vabatahtlike kaasamine. 	<ul style="list-style-type: none"> Rahvastiku jätkuv vananemine.

<ul style="list-style-type: none"> • Tervist edendavate tegevuste arendamine/aktiviseerimine. • Koostöö asutuste vahel ja naaberomavalitsustega sotsiaalteenuste osutamisel. • Tapa ujula/sauna rajamine. • Eakate ja erivajadustega inimeste päevakeskuse rajamine. • Tapa Tervisekeskuse kasutamata ruumide rakendamine. • Eakatele toetatud elamise teenuse loomine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uued kriisid, sh koroonapandeemia kordumine. • Laste ja noorte tugiteenuste vajaduse kasv. • Elu läheb kallimaks, vaesus süveneb. • Inimeste teadlikkus tervisest ja vastutus oma tervise eest. • Riskiperede suur arv. • Digiteenuste ja kommunikatsioonitehnoloogia areng. Samas oodatakse kontakti teise inimesega. • Valla eestkostel on palju inimesi. • Odav kinnisvara meelitab toimetulekuraskustega inimesi. • Sõltuvusprobleemidega inimeste arvu kasv. • Külaelu hääbumine.
---	---

Tabel 3. Valdkonna SWOT.

3.2.2. Arenguvajadused

- Vajaduspõhiste teenuste süsteemi väljatöötamine ja rakendamine.
- Ennetav tegevus ja kohustuste selgitamine sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonnas.
- Kohapealse noorsoopolitseiniku olemasolu tagamine vallas.
- Eakate ja erivajadustega inimeste iseseisva hakkamasaamise soodustamine.
- Haridusasutuste tugispetsialistide arvu suurendamine.
- Spetsialistide motiveerimine.
- Sotsiaalvaldkonna valmiduse tagamine kriisidega toimetulemiseks.
- Hooldekodu reorganiseerimine.
- Ligipääsetavuse tagamine digitaalses keskkonnas (s.h valla veebilehed ja digiteenused).
- Kogukonna kaasamine ja aktiveerimine (teenuste osutamise üleandmine).
- Tervislike eluviiside ja terviseteadlikkuse tõstmine ning vaimse tervise toetamine igas vanusegrupis.

3.2.3. Arengueesmärgid

- Vallas on jätkusuutlikud esmatasandi tervishoiuteenused.
- Olemasolevad ja uued munitsipaalkorterid on kaasaegsed.
- HEV lastele on tagatud vajalikud tugiteenused vallas.
- Riskiperede toimetulek on tagatud.
- Toimetulekutoetuse saajaid on minimaalselt.
- Erinevad asutused ja sektorid teevad omavahel koostööd.
- Valda tulevad tööle vajalikud arstid, õed, spetsialistid.
- Rakendatud on isikukesksed ja võimalikult kaua kodus hakkamasaamist toetavad teenused.
- Sotsiaalprobleemide süsteemne ja pidev ennetamine ning sotsiaalhoolekande süsteemi arendamine. Tõhus võrgustikutöö ja varane märkamine ennetavad raskemaid probleeme.
- Sotsiaaltoetuste ja –teenuste kättesaadavuse parandamine ning nende pidev arendamine ja uute vajalike teenuste loomine. Teenused ja toetused on paindlikud ja igale abi vajavale

inimesele on tagatud tema isikupäraseid vajadusi arvestav tugi, mis võimaldab tal maksimaalselt iseseisvalt toime tulla.

- Avalikud hooned on ligipääsetavad, sh liikumis-, nägemis- ja kuulmispuudega inimestele, ning kõik avalikud teenused on võrdselt kättesaadavad.
- Sotsiaalteenuste osutamiseks vajalik tööjõud on tagatud ja taristu välja arendatud.
- Hea koostöö tervishoiu valdkonna arendamisel.
- Väärtustatud tervis ja tervislikud eluviisid ning elanike terviseteadlikkus on tõusnud.

3.2.4. Mõõdikud

Näitaja	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027+
Toimetulekutoetust saavate leibkondade arv	133	150	237	172	137	väheneb	väheneb
Väljamakstud keskmine toimetulekutoetuse summa €	232,99	323,02	393,39	364,42	367,17	kasvab	kasvab
Töötute inimeste arv	406	429	455	382	304	väheneb	väheneb
Elanikkonna rahulolu sotsiaal- ja tervishoiusüsteemiga		4,92		kasvab		kasvab	

Tabel 4. Strateegilise eesmärgi saavutamise mõõdikud.

3.3. AVATUD, TARK JA KAASAV JUHTIMINE

Avatud, tark ja kaasav juhtimine käsitleb valla juhtimise, planeerimise, kriisireguleerimise, kaasamise, vabaühenduste, vallaelanike ja Kaitseväe nii seadusloomes kui arendustegevuses osalemist ning mainekujundust.

3.3.1. Lähtepositsioon 2022

Tugevused	Nõrkused
<ul style="list-style-type: none"> • Avatud ja avalik valitsemine. • Optimaalne vallavalitsuse struktuur suhtes valla suurusega. • Oluline riigikaitsealine tugipunkt. • Hea koostöö Kaitseväe, Kaitseinvesteeringute keskuse ja Kaitseministeeriumiga. • Põhiteenused toimivad hästi. • Tugevad partnerid kriisireguleerimisel vallas - Päästeamet, Politsei, Kaitsevägi. • Sotsiaalteenused on kuluefektiivsed. • Nähtavus avalikkusele tänu asukohale, Kaitseväe ja NATO liitlaste kohalolekule. • Raudtee ja Kaitseväe investeeringud piirkonda. • Kaasav eelarve. • Stabiilne maksumaksjate arv. • Tulumaksu laekumise tõusutrend. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tööealise elanikkonna vähenemine. Maksuraha väljavool. • Poliitilise kultuuri nõrkus. • Volikogu komisjonide vähenenud panus. • Arengukava ja eelarvestrateegia mittejälgimine (volikogu). • Kogukondade kaasamine on nõrk, ka kogukondade võimekus KOV partnerina on nõrk. • Vallavara revisjon on tegemata. • Tugevusvaru puudumine administratiivsel ressursil. • Ühisosa on väike valla eri piirkondade vahel, ühtse identiteedi puudumine. • Suur avaliku sektori osakaal tööandjana (Kaitsevägi, sotsiaalvaldkond). • Paljud munitsipaalomandis olevad hooned on alakasutatud. Kaasnevad püsikulud koormavad eelarvet. Puudub valla hoonete jätkusuutlik plaan.

	<ul style="list-style-type: none"> • Tehniline valmisolek kriisideks on nõrk – side, hoiatus, energia. Varjumiseks puuduvad võimekused ja rajatised. • Projektide taotlemiseks puudub allasutustes kompetents ja ajaline ressurss. • Investeeringuteks vahendite nappus.
Kasutamata võimalused	Ohud
<ul style="list-style-type: none"> • Tallinna lähedus. • Mainekujundus, turundus, kommunikatsioon. • Kaitseväge kaasamine kohaliku ettevõtluse arengusse. • Vallavara inventuur ja mittevajaliku võõrandamine. • Valla asutuste restruktureerimine (muuseumid, vallavalitsus). • Parimate praktikate hankimine välissuhtluse kaudu. • Hoolekandeteenuste erastamine. • Kodanikuühiskonna arendamine ja kaasamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poliitilised mullistused. • Ebajärjekindlus pikaajaliste eesmärkide järgmisel. • KOV tööandjana konkurentsivõime langemine tööjõuturul (palk eeskätt). • Rahvaarvu vähenemine. • Noorte lahkumine. • Elanike, sh maksumaksjate arvu vähenemine. • Riigi regionaalpoliitika, vastuolulised seadused ja maksupoliitika. • Valla tulude vähenemine maksubaasi vähenemisest lähtuvalt (inimesed ja ettevõtted), samaaegselt kulud kasvavad. • Pikaajalise eesmärgistatud visiooni mitteteadvustamine.

Tabel 5. Valdkonna SWOT.

3.3.2. Arenguvajadused

- Tapa valla strateegilise planeerimise ja juhtimise tõhustamine. Eesmärgipärase, teadmispõhise ja kaasava otsustusprotsessi loomine ja juurutamine, tegevuste tulemuste analüüs ning kommunikatsioon.
- Läbipaistev juhtimine, infovahetus, ühiste eesmärkide saavutamiseks koostöö tegemine.
- Pikaajalise visiooni ning eesmärkide järgimine üle valimisperioodide.
- Arengukavade sihikindel, seotud ja monitooritud elluviimine.
- Laustoetamise lõpetamine kõikides valdkondades. Toetamine peab olema sihitud ja vajadusepõhine.
- Võimaluste otsimine valdkondade lisarahastamiseks (maakonna ja riigi tasandil).
- Valdkondade vahelise koostöö tõhustamine ja kommunikatsiooni tõhustamine elanike ja partnerite teavitamiseks ja kaasamiseks otsustusprotsessidesse. Kaitseväelaste sidususe suurendamine KOViga.
- Objektide/taristu haldamise liigse tsentraliseerituse vähendamine ja kättesaadavuse parandamine.
- Koostöö algatamine ja arendamine teiste omavalitsustega nii Eestis kui välismaal.
- Vallavara energiatõhususe tõstmine.
- Maksubaasi suurendamine.
- Kulude optimaalne planeerimine, sh toetuste süsteemi korrastamine.
- Koostöö suurendamine vabaihendustega valla arengusse panustamisel ning teenuste pakkumisel ja arendamisel.

- Koostöö tegemine riigiasutustega (eeskätt Kaitsevägi), sh erinevate ennetusprogrammide rakendamisel ning elutähtsate teenusete osutamisel ja arendamisel.
- Sädeinimeste tunnustamine.
- Valla positiivse kuvandi loomine.

3.3.3. Arengueesmärgid

- Poliitiline ning valitsemiskultuur rajaneb koostööl ja lugupidamisel, järgitakse pikaajalist visiooni ja eesmärke ning valda arendatakse ühtlaselt.
- Valla ja valdkondlikud arengukavad on sidusalt ja plaanipäraselt ellu viidud.
- Valla kinnisvaraomand on optimeeritud avalike ülesannet täitmiseks, hooned on efektiivsed, energiasäästlikud ja riskasutuses.
- Toimib säästlik ja otstarbekas ressurside kasutamine.
- Tapa valla kogukonnad on aktiivsed partnerid omavalitsusele, piirkonnad on leidnud ühisosa ning kujunenud valla identiteet. Kodanikuühiskond on aktiivne, iseorganiseeruv ja isemajandav.
- Suhtlemine vallaasutustega on kiire ja paindlik.
- Hallatavate asutuste struktuur ja toimimine on optimaalne.
- Elanikkond on hästi ette valmistatud hädaolukordadeks.
- Vallasisene, maakondlik, siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö on aktiivne ja tulemuslik.
- Valla maine on positiivne.

3.3.4. Mõõdikud

Näitaja	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027+
Rahvaarv	10 901	10 549	10 628	10 559	10 435	10 384	kasvab
Sündide arv aastas	86	99	71	81	67	säilib	kasvab
Loomulik iive	-127	-104	-101	-97	-191	kasvab	kasvab
Sisseränne	88	773	499	425	421	kasvab	kasvab
Väljaränne	62	486	412	455	500	väheneb	väheneb
Kaasava eelarve maht €	20 000	20 000	20 000	0	20 000	20 000	kasvab
Kaasava eelarve menetluses esitatud ettepanekute arv	14	2	3	0	6	kasvab	kasvab
Kaasava eelarve hääletamisel osalenute arv	965	313	509	0	385	kasvab	kasvab
Elanike rahulolu valla juhtimisega		4,7		kasvab		kasvab	

Tabel 6. Strateegilise eesmärgi saavutamise mõõdikud.

3.4. KONKURENTSIVÕIMELINE HARIDUS JA ELUKESTEV ÕPE NING MITMEKESINE JA ELAMUSTEROHKE VABAAJA TEGEVUS

Antud punkt käsitleb järgmisi teemasid: haridus- ja kultuurikeskkonna arengu suundumused ja arenguvajadused, lasteaiad, koolid, täiskasvanute täiendkoolitus, huviharidus ja huvitegevus, hariduse tugiteenused ja noorsootöö, spordivaldkond, vaba aja tegevused, raamatukogud, muuseumid ja muud ühiskonna tegevused.

3.4.1. Lähtepositsioon 2022

Tugevused	Nõrkused
<ul style="list-style-type: none"> • Kodulähedase hariduse kättesaadavus. • Lasteaias on piisavalt kohti. • Mitmekülgne huviharidus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vähene finantseerimine. • Nõrk palgastrateegia.

<ul style="list-style-type: none"> • Keelekümblusmetoodika väljaarendamine (muukeelsete laste emakeele arengu toetamine). • Raamatukogude põhiteenused on tasuta ja kõikidele sihtrühmadele. • Hariduse jätkusuutlik finantseerimine. • Traditsioonide hoidmine (sündmused). • Korrastatud kultuuri/spordi, vaba aja taristu ja keskkond. • Seltsitegevus on toetatud, projektid, toetused. • Valla arengukavas on olemas punkt noorsootöö arengukava koostamiseks, mis näitab valla huvi ja oskust väärtustada noorsootööd olulise noorte arengule kaasaaitava valdkonnana. • Hästi toimivad huviringid, noortel on mitmekesised võimalused oma oskuste arendamiseks huvitegevuste ja huvihariduse kaudu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Töötajate vanuseline koosseis – vanemate töötajate kõrge osakaal. • Valdkondlike arengukavadega ei arvestata. • Valmiduse puudumine eestikeelse hariduse pakkumiseks muukeelsetele. • Infrastruktuur ei toeta asutustevahelist koostööd. • Hoonete seisukord – rekonstrueerimist vajab kogu haridusvõrgustik. • IKT toe vähesus. • Kvalifikatsiooninõuete täitmise puudulikkus. • Projektide taotlemiseks puudub allasutustes kompetents ja ajaline ressurss. • Spetsialistide/ekspertide hinnangute ja soovitude puuduse tunnetamine (ehitus, projektid, IT, finants). • Hoonete madal energiatõhusus ning plaani ja rahalise vahendite puudumine rekonstrueerimiseks. • Vald on suur ning selles on mitmeid paikkondi, kus noortel on erinevad võimalused noorsootöös osalemiseks. • Ebavõrdsed võimalused avatud noorsootöös osalemiseks erinevate piirkondade noortele. • Ülevaade noorsootöö võimalustest vallaüleselt on kesine. • Noorte info-ja nõustamisteenused ei ole noortele kättesaadavad. • Noorte vähene kaasamine. • Noorsootöö alarahastus ja töötajate puudus. • Ehitus-, remont- ja hoolduspersonali puudus. • Olemasoleva kompetentsiga mitteamvestamine.
Kasutamata võimalused	Ohud
<ul style="list-style-type: none"> • Asutustevaheline koostöö, piirkonna õpivõimaluste kasutamine. • Kompetentside jagamine, ühiskoolitused, täiskasvanuharidus. • IKT vahendite jagamine ja rentimine omamise asemel. • Noorte määramine olulise sihtgrupina valla arengu kavandamisel ning spetsialistide kasvatamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finantseerimise vähenemine. • Välismõjudega kohanematus. • Rahvastiku vananemine. • Spetsialistide ja sädeinimeste jätkuv puudus. • Uuendustega mitte kaasatulemine. • Noored ei ole piisavalt motiveeritud.

<ul style="list-style-type: none"> Noorsootöötajate koolitamine ja tunnustamine. 	
---	--

Tabel 7. Valdonna SWOT.

3.4.2. Arenguvajadused

- Haridusasutuste võrgu korrastamine.
- Haridus- ja noorsootöösutuste füüsilise keskkonna kaasajastamine.
- Riigikaitseõpetuse vabatahtliku õppekava arendamine üldhariduskoolides.
- Üleminek eestikeelsele õppele.
- Haridus- ja kultuuriteenuste ühtlane jaotamine valla erinevate piirkondade vahel.
- Palgastrateegia ülevaatamine.
- Kakskeelse kogukonna haridusprobleemide lahendamine.
- Vältimatute ja probleemide ennetamiseks vajalike kulude katmise tagamine.
- Elukestva õppe võimaluste mitmekesistamine.
- Kultuurilise mitmekesisuse hoidmine.
- Formaali- ja mitteformaalhariduse lõimimine.
- Haridus-, kultuuri- ja spordivaldkonna töötajate väärtustamine ning järelkasvu motiveerimine.
- Noorsootöö regulaarne kvaliteedihindamine.
- Noorte kaasamine otsustusprotsessidesse.
- Selgema ülevaate süsteemi loomine valla noorsootöö võimalustest ning noortele info- ja nõustamisteenuse kättesaadavusest.
- Nutika ja mobiilse noorsootöö rakendamine.
- Võrgustikutöö asutuste ja koostöö noortekeskuste vahel.
- Noorsootöötajate täiendkoolitamine ja tunnustamine.
- Valla huvitegevuse mitmekesistamine.
- NEET- noorte osakaalu vähendamine.

3.4.3. Arengueesmärgid

- Tagatud olemasoleva haridusvõrgustiku stabiilne areng põhikooli osas.
- Säilitatud kvaliteetse gümnaasiumihariduse võimaldamine vallas ning optimeeritud ressursikasutus (hooned, personal).
- Toimiv kvaliteedisüsteem.
- Valla haridus-, huviharidus, noorsootöö ja kultuuriasutustes töötab professionaalne ja motiveeritud personal.
- On välja töötatud kaasaegne õpetajate, noorsootöötajate ning treenerite tööaja ja palgakorralduse mudel.
- Igale lapsele on tagatud lasteaia- või hoiukoht ning arengut toetav õpikeskkond.
- Haridus- ja noorsootöösutuste füüsiline keskkond on kaasaegne, turvaline ning õppija ja noore arengut toetav.
- Toimiv ja tulemuslik asutustevaheline koostöö.
- Huvihariduse omandamise võimalused on mitmekülgsed ja tagatud kõigile soovijatele.
- Vallas on loodud mitmekesised võimalused elukestvaks õppeks.
- Toimib mitmekülgsed võimalusi loov süsteemne ja innovaatiline ülevallaline noorsootöö.
- Loodud on vallaülelised võrdsed võimalused avatud noorsootöös osalemiseks erinevate piirkondade noortele valla allasutuse loomisega noortetubade ja -keskuste tegevuse koordineerimiseks.

- Vallas on toimiv noortekogu ning noored on kaasatud otsustusprotsessidesse.
- Erivajadustega noortele on loodud võimalused noorsootöös osalemiseks.
- NEET-noorte teenus on jätkuv.
- Tapal on spordikompleks ujulaga.
- Tugevad ja jätkusuutlikud kultuuritraditsioonid.

3.4.4. Mõõdikud

Näitaja	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027+
Õpilaste arv koolides	1 149	1 140	1 132	1 072	1 088	säilib	säilib
Laste arv lasteaedades	520	532	504	507	462	kasvab	kasvab
Lasteaia või -hoiukoha saanute arv soovijatest, sõimekohtade soovijatest %	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Õpetajate arv alushariduses	79	77	76	80	68	säilib	säilib
Õpetajate arv üldhariduses	150	157	147	129	150	säilib	säilib
Noorte (kuni 30-aastaste) õpetajate osakaal lasteaedades	11%	8%	12%	11,2%	11,8%	kasvab	kasvab
Noorte (kuni 30-aastaste) õpetajate osakaal üldhariduskoolides	5,2%	7,3%	12%	8,1%	7,7%	kasvab	kasvab
Kvalifikatsioonile vastavate õpetajate osakaal alushariduses %	83,5%	85,7%	85,5%	86,2%	92,6%	kasvab	kasvab
Kvalifikatsioonile vastavate õpetajate osakaal põhihariduses %	72,6%	62,7%	69,4%	70,3%	65,8%	kasvab	kasvab
Tapa valla noorsootöö teenused on „edasijõudnu“ tasemel		2	3	3	3	4	4
Noortekeskuste tegevuskohtade arv	4	4	4	6	5	6	6
Otsuste tegemisse kaasatud noorte arv	20	20	20	30	30	kasvab	kasvab
Õpilaste arv Tapa Valla Spordikoolis	313	268	310	322	332	säilib	kasvab
Õpilaste arv Tapa Muusika- ja Kunstikoolis	219	193	207	189	182	säilib	kasvab
Spordiobjektide arv	27	27	40	42	43	kasvab	kasvab
Külastuste arv valla spordiasutustes	19 498	27 331	31 602	45 274	42 130	kasvab	kasvab
Elanike rahulolu hariduse ja huvihariduse kvaliteediga		5,98		-	kasvab	kasvab	kasvab
Elanike rahulolu kultuuri, spordi ja vaba ajaga		5,86		-		kasvab	

Tabel 8. Strateegilise eesmärgi saavutamise mõõdikud.

3.5. UUENDUSLIK JA MITMEKESINE ETTEVÕTLUS NING ATRAKTIIVNE KÜLASTUSKESKKOND

Antud punkt hõlmab majanduskeskkonna arengu suundumusi ja arenguvajadusi, kajastatud on ettevõtlusalad, tingimused ettevõtluskeskkonna arenguks, töökohad ja tööhõive.

3.5.1. Lähtepositsioon 2022

Tugevused	Nõrkused
<ul style="list-style-type: none"> • Soodne geograafiline asukoht (ühistransport, raudtee läbib valla suuremad asulad). • Investorite huvi kasv. • Riigiasutused tööandjana, suur osakaal maakonnaga teiste piirkondadega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Elanikkonna vananemine ja vähenemine. • Madal ettevõtlusaktiivsus võrreldes naabritega. • Tapa valla töötasu on maakonna keskmisest madalam.

<ul style="list-style-type: none"> • Kaitseväe paiknemine piirkonnas (oluline tööandja). • Raudtee ja Kaitseväe investeeringud piirkonda. • Ettevõtlusaktiivsuse kasv. • Kinnisvara nõudluse ja hindade kasv. • Töökohtade olemasolu maapiirkondades. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalifitseeritud tööjõu puudus. • Madal kogukonna aktiivsus. • Kõrgtehnoloogiliste ettevõtete vähesus. • Suurettevõtluse puudumine. • Kaitseväe teenistujate vähene sidusus piirkonna ettevõtlusega. • Tapa raudteejaama halb olukord.
Kasutamata võimalused	Ohud
<ul style="list-style-type: none"> • Ettevõtlusalade arendamine. • Tööjõu kaardistamine. • Tootmismaade planeerimine ning vabade maade käibesse laskmine. • Võimalike investorite (kinnisvara) valda tulemine. • Koostöö Kaitseväega. • Koostöö erasektoriga. • Turismivaldkonna arendamine. • Sädeinimeste tegevuste toetamine. • Külakogukondade koostöö sotsiaalse ettevõtluse arendamisel. • Raudteejaamade kasutus. • Olemasolevate tootmisalade kasutusele võtmine. • Porkuni Paemuuseumi arendamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kriisid, reostus. • Julgeoleku oht. • Surve eelarve püsikulude kasvule. • Elanikkonna vananemine, abivajajate kasv. • Kasutusest väljalangenud kinnisvara kasv.

Tabel 9. Valdakonna SWOT.

3.5.2. Arenguvajadused

- Tööealise elanikkonna vähenemise peatamine.
- Ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse suurendamine - ettevõtlusega seotud infrastruktuuri ja toetava keskkonna arendamine.
- Valda uue ettevõtluse toomise soodustamine.
- Kõrgema lisandväärtusega töökohtade loomise soodustamine.
- Ettevõtlusaktiivsuse tõstmine.
- Noorte ettevõtlikkuse toetamine läbi omaalgatusprojektide.
- Erinevate ettevõtluskeskkonna osaliste omavahelise koostöö soodustamine, sh järjepideva koostöö tegemine Kaitseministeeriumi ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga.
- Sotsiaalse ettevõtluse arengu soodustamine kogukondades.
- Turismiteenuste ning terviklike turismitoodete väljaarendamine.
- Jänedal, Porkunis ja Metsamõisas loodusturismi ning ajaloo turundamine ja eksponeerimine.

3.5.3. Arengueesmärgid

- Tapa vald on hea koht investeerimiseks.
- Tapa vallas on hästi tasustatavad töökohad.
- Valla turismisihtkohad on atraktiivsed.

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

- Tapa vald on partner ettevõtluse ja turismi arendamise ühisprojektides Eestis ja rahvusvahelisel tasemel.
- Tugevad kogukonnad.

3.5.4. Mõõdikud

Näitaja	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027+
Ettevõtete arv	646	658	707	721	720	kasvab	kasvab
Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu	1 213	1 391	1 479	1 606	1 699	kasvab	kasvab
Brutotulu suhe maakonna keskmisesse	98,0%	95,0%	103,0%	106,0%	105,0%	säilib	kasvab
Brutotulu suhe Eesti keskmisesse	84,8%	85,3%	90,3%	91,2%	90,7%	säilib	kasvab
Tööhõive määr	34%						
Elanike rahulolu ettevõtluskeskkonnaga		4,62				kasvab	

Tabel 10. Strateegilise eesmärgi saavutamise mõõdikud.

4. TAPA VALLA TEGEVUS- JA INVESTEERINGUTE KAVA 2027-2031

KVALITEETNE, VÄÄRTUSLIK, TURVALINE JA KUTSUV ELUKESKKOND							
Tegevused ja investeeringud	Maksumus (tuhat EUR)					Rahastusallikas	Vastutaja
	2027	2028	2029	2030	2031		
Tegevused:							
Potentsiaalsetele elanikele suunatud motivatsiooni paketi koostamine ja rakendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Vallavanem
Maa ostu-müügi korraldamine (riigilt omavalitsusele, võõrandamine valla poolt)	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond
Koostöö korteriühistutega ning nende nõustamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond
Valla territooriumi kortermajade ühtse kontseptsiooniga välislahenduse loomine	Tegevuskulu	Tegevuskulu				Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond
Tsiviilkaitsevarjendite kaardistamine	Tegevuskulu					Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond
Elanike kriisinõustamine, koolitamine ja –teavitustöö korraldamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Vallavanem
Vallaülese kiiruspiirangute süsteemi parendamine koostöös Politsei- ja Piirivalveametiga	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond
Kiirускаamerate paigaldamise vajaduse	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

kaardistamine ja paigaldamise korraldamine koostöös Politsei- ja Piirivalveametiga (Assamalla, Moe, Vajangu)							
Tihedama koostöö loomine vallas asuvate vabatahtlike päästjate komandodega	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond
Investeeringud:							
Teehoiukava elluviimine, sh	700	700	700	700	700	Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Tapa Pikk tn ja Tamsalu Tehnika tn II etapp	x					Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Tapa Pikk tn – Paide mnt		x				Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Tapa 1. Mai pst, Tamsalu Kooli tn			x			Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Tapa Ambla mnt – Paide mnt				x		Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Tapa Kooli tn					x	Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Uudeküla-Porkuni ja Jäneda kergliiklusteede ehitamine						Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Tapa keskväljaku ja Pika tänava ehitamine						Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Porkuni piirkonna arendamine						Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Tamsalu jäätmejaama kaasajastamine						Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond
Tapa valla elamukruntide arendamine						Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

Vajangu keskusehoone projekteerimine						Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond
Hajaasustuse programmi jätkamine	20	20	20	20	20	Valla eelarve	Vallavanem
Projektipõhised ja perspektiivsed tegevused ja investeeringud:							
Uute elamupiirkondade infrastruktuuri ehitamine	Projektipõhine					Toetused, valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond, arendusspetsialist
Üürielamu ehitamine Tapal	Projektipõhine					Toetused, valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond, arendusspetsialist
Tapa Männikumäe arendamine	Projektipõhine					Toetused, valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond, arendusspetsialist
Avaliku ruumi parendamine suuremates külakeskustes	Projektipõhine					Toetused, valla eelarve	Külaseltsid, abivallavanem, haldusosakond
Külakeskuste ja -platside (sh spordirajatiste) rekonstrueerimine suuremates külakeskustes	Projektipõhine					Toetused	Külaseltsid
Vajangu keskushoonele ligipääsu tagamiseks vajalike kaldteede ehitus ja treppide renoveerimine	Projektipõhine					Toetused, valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond
Bussipeatuste kaasajastamine (sh Porkuni, Assamalla, Moe, Vajangu, Lehtse, Kullenga, Piisupi ja Loksa paikkonnad)	Projektipõhine					Toetused, valla eelarve	Külaseltsid, abivallavanem, haldusosakond

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

<i>Tänavavalgustuse ehitamine ja rekonstrueerimine suuremates külakeskustes</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Külaseltsid, abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Teiste kergliiklusteede projekteerimine ja ehitamine, sh Tamsalu-Säase jt</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Toetused, valla eelarve</i>
<i>Jänedaloss - Jänedaloss ambulatooriumi maja - Jänedaloss Kooli vahelise jalakäijate tee ja seal asuvate sildade korrastamine/ rekonstrueerimine</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Toetused, valla eelarve</i>
<i>Vee ja kanalisatsiooni võrgustiku uuendamine paikkondades (Põdrangu, Lehtse)</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, Tapa Vesi</i>	<i>OÜ Tapa Vesi</i>
<i>Müra leevendusmeetmete rakendamine Tapa linnas</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Ühtsete tänavasiltide paigaldamine vallaüleselt</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Ühtsete infotahvlite paigaldamine vallaüleselt</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Jäätme kogumispunktide täiustamine paikkondades erinevate jäätmeliikide kogumismahutitega ning mahtude või tühjendamissageduse suurendamine</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

<i>Tamsalu jäätmejaama kaasajastamine</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Olemasolevate võimalike varjumiskohtade kaasajastamine</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Tamsalu kultuurimaja (Sõpruse tn 3) taga kasutusest väljas oleva tuletõrjeveehoidla rekonstrueerimine Tapa Vallahoolduse vajadustele vastavaks lao- ja garaažihooneks</i>	<i>Perspektiivne</i>		<i>Valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Tamsalu päästekomandole uue hoone ja kerksuskeskuse rajamine</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Jäneda mõisahoone energiatõhususe suurendamine</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Tapa ja Tamsalu kalmistute kivisillutise /piirdeaia rajamine</i>	<i>Perspektiivne</i>		<i>Valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Tavandimajade rekonstrueerimine</i>	<i>Perspektiivne</i>		<i>Valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>

Tabel 11. Tegevuskava 1. strateegilise eesmärgi täitmiseks.

TERVE JA HOITUD ELANIK							
Tegevused ja investeeringud	Maksumus (tuhat EUR)					Rahastusallikas	Vastutaja
	2027	2028	2029	2030	2031		
Tegevused:							

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

Sotsiaalvaldkonna spetsialistide erialase koolitusprogrammi väljatöötamine ja rakendamine, sh uute kompetentside õpetamine (lepitamine, psühholoogia)	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Palga- ja motivatsioonisüsteemi väljatöötamine spetsialistidele	Tegevuskulu					Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Ennetustöö tegemine sõltuvusprobleemidega inimeste arvu kasvu vältimiseks	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Uute sotsiaalteenuste (lepitamine, erinevad nõustamised, tugiisiku teenus, psühholoogiline abi, tervishoiuteenustega integreerimine, koduteenuste uuendatud paketid, väljaspool kooliruumi asuv noorte nõustamistuba) süsteemi väljatöötamine ja rakendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Koduteenuse, hooldekodu ja eluruumi tagamise kombineeritud teenuse (sotsiaalkeskus, kogukonnas koostamine) väljatöötamine ja rakendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

Eakate päevakeskuse ja kultuurikeskuse kombineeritud teenuse (sh huvitegevused meestele, „Elu peale tööd“ programm) väljatöötamine ja rakendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Haridusasutuste tugispetsialistide arvu suurendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu			Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Hooldekodu reorganiseerimine: tasuvusanalüüs, alternatiivide otsimine, sh võimaluse kaalumise lõpetada valla poolt hooldekodu teenuse osutamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Sotsiaaltöö „kiirabi“ loomine, sh abivajajatest teavitamine ja tervishoiuteenustega integreerimine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Alustavate perearstide jt tervishoiutöötajate toetamine (sh vaimse tervise õde)	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Koostöö tegevused teiste KOVidega ühiste teenuste kujundamiseks ja osutamiseks	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Vabatahtlike võrgustiku loomine teenuste osutamiseks	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

Sotsiaalvaldkonna õppepäevakute korraldamine kriisidega toimetulemiseks	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Liikumisharrastuse propageerimine, sh tervisespordirajatiste jätkuv arendamine lähtuvalt eakate ja erivajadusega inimeste vajadustest	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Digioskuste koolituste korraldamine elanikele (ID kaardi kasutamine, digiloost vaktsineerimispassi allalaadimine või printimine jt digiteenused)	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Investeeringud:							
Rakvere Haigla tegevuse toetamine	40	45	50	55	55	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Projektipõhised ja perspektiivsed tegevused ja investeeringud:							
Hooldekodu reorganiseerimine eakate kommuniks või teenusmaja rajamine		Projektipõhine				Toetused, valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond
Vallale kuuluvate munitsipaaleluruumide inventariseerimine, mittevajaliku lammutamine ja vajaliku korrastamine		Perspektiivne				Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond
Tamsalu perearsti ruumidele ligipääsu lifti ja invatõstuki ehitamine		Projektipõhine				Projektipõhine	Abivallavanem, haldusosakond

Tabel 12. Tegevuskava 2. strateegilise eesmärgi täitmiseks.

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

AVATUD, TARK JA KAASAV JUHTIMINE							
Tegevused ja investeringud	Maksumus (tuhat EUR)					Rahastusallikas	Vastutaja
	2027	2028	2029	2030	2031		
Tegevused:							
Vallale kuuluva kinnisvara kaardistamine, tegevuste ümberpaigutamine hoonete vahel ja mittevajaliku vara võõrandamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond, arendusspetsialist
Valla arengu strateegiline planeerimine ja juhtimine – koolituste läbiviimine allasutuste arengukavade koostamiseks ning arengukavade ühtse struktuuri loomine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Vallavanem
Valla kõikide asutuste, sh vallavalitsuse, kvaliteedijuhtimise loomine ning rakendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Vallavanem
Ametnike ja töötajate kompetentside tõstmine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Vallavanem
Uute infotehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõtt, paberivaba dokumendihalduse ja e-teenuste arendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Infotehnoloogia-spetsialist
Energiatõhususe ekspertiiside, auditite ja kava koostamine valla hoonetele ja rajatistele	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

Teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse tasuvusuuringud valdkonniti	Tegevuskulu					Valla eelarve	Vallavanem
Järgepideva rahaliste vahendite tagamine vallale kuuluvate hoonete, rajatiste ja muude ehitiste hooldusremondi teostamiseks. Hooldusplaanide sisseseadmine.	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, finantsspetsialist,
Väiksemate vallaasutuste või vallaruumides olevate MTÜ koondamine suurematesse valla hoonetesse (nt Tapa Muuseum, Tamsalu Muuseumisõprade Selts, Lastekaitse Ühing, Puuetega Inimeste Koda, Noortekeskus Moel koondada keskustesse, aga tagada ligipääsetavus teenusele mobiilse noorsootöö abil)	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond
Tapa valla muuseumite töö reorganiseerimine	Tegevuskulu					Valla eelarve	Vallavanem
Toetuste süsteemi korrastamine	Tegevuskulu					Valla eelarve	Vallavanem
Tõhusa kriiside ennetus- ja koostöö tagamine valdkondade vahel	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Vallavanem, Abivallavanem

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

Abinõude rakendamine erinevateks kriisideks valmisoleku tagamiseks ja nendega toimetulekuks	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Vallavanem, abivallavanem
Koostöö arendamine partnerorganisatsioonidega Eestis ja välismaal	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Vallavanem
Kaasamise kava väljatöötamine ja rakendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Vallavanem, abivallavanem
Vallaelanike kaasamine ja neilt tagasiside saamine läbi küsitluste korraldamise	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Vallavanem, arendusspetsialist
Tunnustamine ja tänuürituste korraldamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Vallavanem
Koostöö kogukondadega – ümarlauad, arenguseminarid jt	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Vallavanem
Valla maine- ja turundusstrateegia ning -plaani väljatöötamine ja rakendamine, sh kampaaniate läbiviimine Tapa valda elama ja tööle asumiseks, vallameedia arendamine – ajalehe toimetuse loomine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Avalike suhete spetsialist
Investeeringud:							
Kaasava eelarve protsessi jätkamine ja arendamine	20	20	20	20	20	Valla eelarve	Vallavanem

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

Energiasäästumeetmete rakendamine munitsipaalhoonetes						Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Projektipõhised ja perspektiivsed tegevused ning investeeringud:							
<i>Tapa keskushoone ehitamine</i>	<i>Perspektiivne</i>					<i>Valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Tamsalu halduskeskuse hoone ruumide välja rentimine</i>	<i>Perspektiivne</i>					<i>Valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>

Tabel 13. Tegevuskava 3. strateegilise eesmärgi täitmiseks.

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

KONKURENTSIVÕIMELINE HARIDUS JA ELUKESTEV ÕPE NING MITMEKESINE JA ELAMUSTEROHKE VABA AJA TEGEVUS							
Tegevused ja investeeringud	Maksumus (tuhat EUR)					Rahastusallikas	Vastutaja
	2027	2028	2029	2030	2031		
Tegevused:							
Haridusasutuste võrgu arendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Haridusasutuste kvaliteedijuhtimise põhimõtete loomine ja rakendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu			Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Mittestatsionaarse õppe säilitamine gümnaasiumiõppes	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Riigikaitse õppekava väljatöötamine ja rakendamine üldhariduskoolides koostöös Kaitseministeeriumi ja HTM	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Haridusasutuste palgastrateegia koostamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu				Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Asutuste juhtide regulaarse ümarlaua ja teemakoolituste korraldamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Koolitusvajaduste kaardistamine ja koolituste läbiviimine pedagoogilisele personalile, kultuuri- ja spordivaldkonna ning noorsootöötajatele	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Stipendiumide väljastamine pedagoogilisele personalile	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

Valla, kooli ja kohaliku kogukonna koostöös leida võimalusi kooli ja lasteaia atraktiivsemaks muutmisele (sh külastades ka positiivseid eeskujusid teistes Eesti piirkondades)	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Huvi- ja spordiringide ning muusikakooli osavõttasude süsteemi korrastamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Tapa ujulaga vabaajakeskuse kontsessioonilepingu sõlmimine	Tegevuskulu	Tegevuskulu			Tegevuskulu	Valla eelarve	Vallavanem
Haridus-, kultuuri- ja spordi ning noorsootöövaldkonna töötajate motivatsioonisüsteemi loomine ja rakendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Selgema ülevaate süsteemi loomine valla noorsootöö võimalustest ning noortele info- ja nõustamisteenuse kättesaadavusest	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Ülevallalise noortevaldkonna tegevuskava koostamine ja rakendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Elukestva õppe ja täiskasvanute enesetäiendamise võimaluste arendamine koostöös haridusasutuste, tööandjate ja teiste partneritega	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Elanike digi-, keele-, tööalaste ja üldpädevuste arendamist toetavate õppimisvõimaluste pakkumine ja vahendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

Vanemluspädevust ja laste haridustee toetamist käsitlevate koolituste, infopäevade ja nõustavate tegevuste pakkumine koostöös haridusasutuste ja teiste partneritega	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Vallaülese hariduse kvaliteedi- ja seiresüsteemi rakendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Haridusvõrgu ja teenusevajaduse regulaarne analüüs,	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Ühtse haridusasutuste rahastusmudeli väljatöötamine ja rakendamine.	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Õppimiskohustuse täitmise ennetus- ja seiresüsteemi rakendamine.	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Hariduslike tugiteenuste vallaülese korraldusmudeli arendamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Haridusjuhtide professionaalse arengu ja regulaarsete arenguveestluste süsteemi rakendamine.	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Õppijate haridustasemete vaheliste üleminekute ja karjääriõppe süsteemne arendamine.	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Abivallavanem, haridus- ja sotsiaalosakond
Investeeringud:							
Tapa uue lasteaia eelprojekti koostamine						Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

Nooruse tn 2 hoone renoveerimine Tapal	1 800 000					Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Tapa linna vabadussamba rajamine						Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Jäned spordihoone soojustamine						Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Energiasäästumeetmete rakendamine munitsipaalhoonetes	450 000	450 000				Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Tamsalu Sääse linnaosa korvpalliväljak						Valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond
Statsionaarse katusega vabaõhulava 100 Tamme parki						Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Tamsalu kultuurimaja park	100 000					Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Tapa kirikupark			100 000			Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Tamsalu Kesk 2 (Meeritsa maja) remont						Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Projektipõhised ja perspektiivsed tegevused ja investeeringud:							
Tamsalu Gümnaasiumi juurde liikumisraja rajamine	Projektipõhine					Toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Lehtse kooli väli-aatriumi muutmine kaasaegseks vaba aja veetmise kohaks ning kehalise tundide õppekavas sätestatud oskuste omandamiseks vajalike tingimuste loomine	Projektipõhine					Toetused, valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond
Uue kaasaegse lasteaia ehitamine Tapa linna	Projektipõhine					Toetused, valla eelarve	Abivallavanem, haldusosakond

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

<i>Tamsalu noortekeskuse üle viimine avaramale pinnale, võimalusel halduskeskuse hoones</i>	<i>Perspektiivne</i>		<i>Valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Tapa ujulaga vabaajakeskuse teenuse ostmine</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Tapa linnastaadioni projekteerimine ja ehitamine</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Avalike parkide rekonstrueerimine (Tapa Kooli tänava park, kirikupark, Jänedä mõisapark jt)</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>100 Tamme pargi vabaõhuürituste ala koos lavaga</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond, külaseltsid</i>
<i>Tamsalu terviseradade arendamine</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Vallaülese külaliikumise aktiveerimine, küladevaheliste spordivõistluste ja kultuuriürituste korraldamine</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused</i>	<i>Külaseltsid</i>
<i>Kesk 2 Tamsalu hoone arendamine</i>	<i>Perspektiivne</i>		<i>Valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>
<i>Tamsalu ujula tehnosüsteemide ja basseini kehandi uuendamine</i>	<i>Perspektiivne</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	<i>Abivallavanem, haldusosakond</i>

Tabel 14. Tegevuskava 4. strateegilise eesmärgi täitmiseks.

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

		UUENDUSLIK JA MITMEKESINE ETTEVÕTLUS						
Tegevused ja investeeringud		Maksumus (tuhat EUR)					Rahastusallikas	Vastutaja
		2027	2028	2029	2030	2031		
Tegevused:								
Ettevõtlusseminaride ja -koolituste korraldamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Arendusspetsialist
Sidemete sisseseadmine ja hoidmine Kaubandus-Tööstuskoja ja teiste liitudega ning välisriikide saatkondade majandusatašeedega	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Arendusspetsialist
Ettevõtjate ümarlaudade korraldamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Arendusspetsialist
Ettevõtlikkusõppe ja ettevõtlusõppe arendamine õppeasutustes ja õpilasfirmade loomise soodustamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Arendusspetsialist
Ettevõtluse arendamiseks kinnisvara võõrandamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Arendusspetsialist
Tapa valla ettevõtluskeskkonna tutvustamine ning edulugude jagamine	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Arendusspetsialist
Tapa valla rattaringi kaardistamine ja tasuvusanalüüs, Bolt teenuste laienemine Tapale	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Arendusspetsialist
Osalemine ettevõtluse- ja turismialastes koostööprojektides	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Arendusspetsialist
Valla turismiobjektide/spordirajatiste korrastamine (järjepidev hooldusremont, ligipääsud, avalikud tualetid, viidad, infotahvlid, valgustus)	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Tegevuskulu	Valla eelarve	Arendusspetsialist
Investeeringud:								
Tapa raudteejaama hoone		100 000	100 000				Valla eelarve, toetused	Abivallavanem, haldusosakond
Ettevõtlusala rajamine Paide mnt 85	1 200 000							

Projektipõhised ja perspektiivsed tegevused ja investeeringud:				
<i>Ettevõtlusalade infrastruktuuri arendamine</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	Arendusspetsialist
<i>Porkuni järve supluskoha korrastamine</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	Arendusspetsialist
<i>Kalijärve supluskoha kaasajastamine</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	Arendusspetsialist
<i>Pakiautomaatide võrgustiku arendamine piirkonnakeskustes</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, valla eelarve</i>	Arendusspetsialist
<i>Tapa raudteejaama hoone</i>	<i>Projektipõhine</i>		<i>Toetused, erainvesteeringud</i>	<i>Erasektor</i>

Tabel 15. Tegevuskava 5. strateegilise eesmärgi täitmiseks.

5. TAPA VALLA EELARVESTRAATEEGIA 2027-2031

5.1. EELARVESTRAATEEGIA EESMÄRGID

Tapa valla juhtimise lähtealuseks on 2022. aastal koostatud valla arengukava aastani 2035. Arengukava on alus vallaeelarve prioriteetide määramisel. Eelarve kaudu tagatakse valla arenguks vajalikud ressursid, finantspaindlikkus ning jätkusuutlik investeerimisvõime. Tapa valla arengukavas püstitatud eesmärkide ja vastavate tegevuste elluviimiseks on vajalik kindlustada valla tulubaasi stabiilsus ja jätkusuutlikkus ning finantsiline iseseisvus.

Valla eelarvestrateegia koostamise peaesmärgiks on kindlustada eelarvepoliitika pikemaajalise jätkusuutliku arengu tagamine ning iga-aastane tulude/kulude parem planeerimine.

Eelarvestrateegia annab rahalised orientiirid valla võimalustest arengukavas kavandatud tegevuste realiseerimiseks.

Eelarvestrateegia perioodi tegevuste planeerimisel on eesmärkideks seatud:

- Kulude optimeerimine (sh valla omandis oleva energiamahuka alakasutatud kinnisvara muuta energiasäästlikuks, võõrandada või lammutada);
- Põhitegevuse tulemi kasv (võimalikult suurema põhitegevuse tulude-kulude ülejäägi saavutamine, sest see on eelduseks valla investeerimisvõimekuse säilimisele ja kasvule);
- Investeeringute püsivalt kõrge osakaal kogukuludest;
- Ulatuslik europrojektides osalemine struktuurifondide vahendite kaasamiseks;
- Völakoormuse võimalikult madal tase.

Nimetatud eesmärkide poole pürgimisel tuleb arvestada reaalse ümbritseva majanduskeskkonnaga.

5.2. EELARVESTRAATEEGIA LÄHTEALUSED

- Omavalitsuste tegevust reguleerivad õigusaktid, sh Tapa valla poolt vastuvõetud kehtivad õigusaktid;
- Tapa valla arengukavad ja eelarvestrateegiad (2022 a. ja hiljem);
- Riigi eelarvestrateegia 2026-2029;
- 2026. aasta riigieelarve seadus ja seaduse seletuskiri;
- Stabiilsusprogramm 2023;
- Rahandusministeeriumi 2026. aasta suvine majandusprognoos;
- Strateegia "Eesti 2035";
- Eesti Panga majandusprognoosid ja –kommentaariid.

5.3. PROGNOOSI EELDUSED

5.3.1. Maailmamajanduse ülevaade

Maailmamajandus jätkas kasvu, kuigi geopoliitiline ebakindlus suurenes märgatavalt. Rahvusvahelise Valuutafondi hinnangul toetasid majandusaktiivsust eelkõige tugev eratarbimine ja soodsad rahastustingimused. Kasvu vedasid suurel määral USA ja Aasia tehnoloogiainvesteeringud, kuna ettevõtted suurendasid kulutusi tehisintellekti, andmetöötluste ja pooljuhtide tootmisvõimsuse arendamiseks. Samas mõjutas maailmamajandust üha enam

geopoliitiline ebakindlus, mis suurenes seoses sõjalise konfliktiga Lähis-Idas. Konflikt põhjustas ulatuslikke häireid energiaturgudel ning tõi kaasa nafta, maagaasi ja mitmete teiste toorainete hinnatõusu. Samuti tõi konflikt kaasa inflatsiooni kiirenemise, mis on olnud eriti nähtav Aasias (eeskätt Koreas, Singapuris ja Indias).

Eesti peamiste kaubanduspartnerite majanduskasv oli esimeses kvartalis üsna erinev. Märkimisväärseim on ehk see, et Soome ja Läti majanduse kasvutrend jätkus, samal ajal kui Rootsi ja Leedu majandus pöördus ootamatult langusse. Soome SKP kasvas esimeses kvartalis võrreldes eelmise kvartaliga 0,9%. Kasvu toetas eratööstuse, ekspordi ja ka investeringute, sealhulgas kaitseinvesteringute suurenemine. Rootsis seevastu kahanes SKP esimeses kvartalis kvartalivõrdluses 0,2%, mis peegeldab nõrgemat aktiivsust tööstuses, kesismat jaemüügi kasvu ja kaubaekspordi vähenemist. Ka seni piirkonna kiireima majanduskasvuga silma paistnud Leedus kahanes SKP esimeses kvartalis eelmise kvartaliga võrreldes 0,3%. See oli esimene languskvartal Leedus alates 2023. aastast. Selle peamised põhjused olid viletsamad tulemused ehituses, hulgi- ja jaekaubanduses ning transpordisektoris.

Tööstuse käekäik on Eesti peamiste kaubanduspartnerite juures püsinud vaatamata keerulisele väliskeskkonnale suhteliselt hea. Rootsi tööstustoodangu maht küll märtsis pärast aasta alguskuude tugevaid tulemusi kuises võrdluses vähenes, kuid üldiselt toetavad sealset tööstussektorit endiselt tugev kaitsetööstus ning farmaatsia- ja elektroonikasektor. Aprillis kosus tööstussektori aktiivsusiindeks taas ja ettevõtete kindlustunne püsib hea. Soomes on tööstustoodangu maht alates eelmise aasta lõpust märgatavalt kasvanud, eriti masina- ja laevaehituses ning kaitsetööstuses. Ehitussektorit toetavad Soomes suured andmekeskuste ja taristuprojektid. Lätis on samuti tööstustoodangu mahu aastakasv viimastel kuudel kiirenud, eeskätt keemiatoodete toodangu suurenemise najal. Leedus hoogustas tööstustoodangut kasv mätööstuses.

Inflatsioonitempo erineb meie kaubanduspartnerite juures märkimisväärselt. Rootsis on hinnasurve püsinud väga nõrk ja inflatsioon aeglustus aprillis toiduhindade languse tõttu10 veelgi, 0,5%ni. Seetõttu jättis Rootsi keskpank baasintressimäära hiljuti muutmata. Soomes on inflatsioon seevastu aasta alguse väga madalalt tasemelt kiirenud 2,4%ni, seda peamiselt kõrgemate elektri- ja kütusehindade ning transpordikulude kallinemise tõttu. Lätis ja Leedus oli aastainflatsioon aprillis aga märksa kiirem, ulatudes vastavalt 2,9 ja 4,9%ni. Hinnakasvu peamiseks põhjuseks olid seal kõrgemad energiahinnad.

	2024	2025	2026	2027	2028
SKP jooksevhindades (mld eurodes)	39,83	41,61	44,14	46,58	48,87
SKP püsivhindades (muutus, %)	-0,1	0,5	2,4	2,5	2,4
tarbijahinnaindeks (muutus, %)	3,5	4,8	3,	2,6	2,3
töötuse määr (% tööjõust)	7,6 7	7,5	6,5	6,4	6,3
hõive (muutus, %)	0,2	-0,5	0,1	0,0	0,0
keskmise brutokuupalk (eurodes)	1981	2092	2216	2322	2428
keskmise brutokuupalk (muutus, %)	8,1	5,6	5,9	4,8	4,6

Tabel 16. Eesti majandusprognosis.

Allikas: Eesti Pank – Majandusprognosis 16.06.2026.

Energiahindade prognoosimisel on Rahandusministeerium aluseks võtnud energiakandjate tulevikutehingud. Selle kohaselt on 2026. aasta keskmisena arvestatud 166 USD ja 2027. aastal 150 USD nafta hinnaga. TTF gaasi hinnaks aastatel 2026 - 2027 vastavalt 55 €/MWh ja 50 €/MWh. Nordpool elektri hind Eesti piirkonnas aastatel 2026-2027 vastavalt 150 €/MWh ja 200 €/MWh.

5.3.2. Eesti majanduskeskkond

Eesti majandus kasvas 2026. aasta esimeses kvartalis suuresti eelarvestiimuli toel. Kasvu toetas ka viimaste aastatega võrreldes soodsam majanduskeskkond: intressimäärad olid madalamad kui paari aasta eest, inflatsioon on aeglustunud ja uusi maksutõuse pole lisandunud. Iraani sõja negatiivne mõju Eesti majandusele esimeses kvartalis veel olulisel määral ei avaldunud. SKP kasvu vedas esimeses kvartalis tarbimine, mida toetas maksuküüru kaotamise tõttu suurenenud ostujõud. Eratarbimise panus majanduskasvu oli peaaegu sama suur kui majanduskasv tervikuna. Majandus kasvas aastavõrdluses 2,4% ja võrreldes eelmise kvartaliga 1,1%. Kui 2025. aasta neljandas kvartalis oli varude ja statistilise vahe panus majanduskasvu tugevalt negatiivne, siis 2026. aasta esimeses kvartalis kujunes see vastupidi väga positiivseks. Varude suur panus võib viidata sellele, et andmete piiratuse tõttu on mõne teise komponendi, näiteks investeeringute mõju majanduskasvu alahinnatud.

Tööstussektori kohta laekunud andmed olid esimeses kvartalis vastuolulised. Töötleva tööstuse toodanguindeks langes jaanuaris tagasi 2025. aasta septembri-oktoobri tasemele ning püsis seal ka veebruaris, märtsis ja aprillis. Tööstuse tagasihoidlikule käekäigule osutab ka kaubaekspordi mõõdukas kasv SKP arvestuses: eksporditud kaupade kogus jäi sisuliselt aastatagusele tasemele.

Majandusolukorra paranemist kinnitavad mitmed näitajad ja küsitlustel põhinevad äritsikli hinnangud. Vähenenud on nende ettevõtete osakaal, kes peavad tootmise kasvu peamiseks takistuseks nõrka nõudlus. Teise kvartali alguseks oli selle näitaja tase jõudnud juba üsna lähedale oma pikaajalisele keskmisele. Samas võib selle kiire paranemise taga osaliselt olla ka Iraani sõjast tingitud mõju. Tarneprobleemide tõttu on ettevõtete jaoks saanud suuremaks tootmist piiravaks teguriks sisendite kättesaadavus, mistõttu nõrka nõudlust nimetatakse varasemast harvem peamise kasvutakistusena.

5.3.3. Sisenõudlus

Ühtlase maksuvaba tulu kehtestamine aasta alguses jättis majapidamistele rohkem raha kätte ja aitas kasvatada eratarbimist esimeses kvartalis aastavõrdluses 4,2%. Sellest kiiremini kasvas eratarbimine viimati koroonapandeemiast taastumisel ja sellele järgnenud teisest pensionisambast väljavõetud raha kulutamise tuules. Eratarbimise maht jääb siiski veel pisut alla 2022. aastal saavutatud tipptasemele.

Märkimisväärse osa esimese kvartali tarbimise kasvust andsid eluasemekulutused, mis suurenesid keskmisest külmema ilma tõttu jaanuaris ja veebruaris. Suuremate energiakulude mõjul tõusis eluasemekulude osakaal tarbimises ajalooliselt kõige kõrgemale tasemele. Samas jätkus majapidamistel sundkulude kõrval raha ka muudeks kulutusteks. Nii suurenesid väljaminekud näiteks meelelahutusele, kodukaupadele ja sõidukitele. Automüük taastub eelmisel aastal kehtima hakanud registreerimismaksust ja eraisikud registreerisid esimeses kvartalis 70% rohkem uusi sõidukeid kui mullu samal ajal. Suurt kasvumäära aitab siiski selgitada ka mullune madal võrdlustase.

Jaekaubanduse müügiimahte on Eesti eraisikute kõrval aidanud suurendada ka mootorikütuse tankijad naaberriikidest. Jaekaubandus kosus tasapisi juba eelmisel aastal, peamiselt tööstuskaupade ja kütusemüügi toel. Viimase puhul on Eesti tarbijate kõrval olnud ostjateks ka piiriülesed tankijad. 2025. aasta alguses suurenes Läti ja Leedu aktsiisitõusude järel kütusehindade erinevus Eesti ja lõunanaabrite vahel. Need erinevused, eriti diislikütuse puhul suurenesid veelgi 2025. aasta sügisel, kui Eesti tanklad hakkasid üksteisega konkureerides hindu langetama. Soodsam kütus on motiveerinud Eestis rohkem tankima suuri rahvusvahelisi autoveofirmasid ja kasvatanud kütusemüüki tanklates.

Eluasemeturul on tehinguaktiivsus stabiliseerunud, ent uute eluruumidega tehti aasta esimestel kuudel tehinguid vähem kui aasta varem. Esimeses kvartalis kasvas tehingute arv järelturul aastavõrdluses 3%, samal ajal kui esmaturul kahanes see 18%. Kasutuslubasid väljastati uutele eluruumidele 24% vähem kui 2025. aasta esimeses kvartalis ning seetõttu lisandus turule ka varasemast vähem uusarendusi. Kesise tehingustatistika kõrval on eluasemelaenude väljastamine püsinud siiski hoogne ja laenuga rahastamise osakaal on märgatavalt suurenenud. Aasta esimese nelja kuuga väljastati eluasemelaene arvuliselt 7% rohkem kui aasta varem ja eluasemejäägi kasv on kiirenenud üle 10%. Keskmise intressimarginaal pole viimase pooleteise aasta jooksul palju muutunud ja püsib 1,5% lähedal.

Ettevõtete ja majapidamiste laenusaamise võimalused olid aasta alguses head. Seda kinnitavad nii küsitlusandmed kui ka suhteliselt kiire laenukasv. Pankade laenutegevuse uuringu kohaselt leevenesid ettevõtete laenutingimused esimeses kvartalis mõnevõrra. Uute pikaajaliste laenude intressimarginaal oli aasta esimesel neljal kuul ligikaudu 0,4% madalam kui 2025. aastal keskmiselt. See tasakaalustas uute laenuvõtjate jaoks euribori tõusu mõju selle aasta alguses. Ettevõtete laenuportfelli kasv kiirenes aprilli lõpuks 8,3%-ni. Kasvu veavad eelkõige kinnisvara- ja ehitussektor ning põllumajandus. Sama ajal ulatub ka tööstussektori laenuportfelli kasv ligi 7%-ni ja pikalt kestnud kaubandussektori laenujäägi kahanemine on peatunud.

Ettevõtete varud esimeses kvartalis kokkuvõttes suurenesid. Samal ajal vähenesid valmistoodangu laovarud, mis viitab sellele, et nõudlus on paranenud ja tootjad leiavad oma kaupadele kergemini ostjaid. Märgatavalt kasvas tooraine ja materjalide varumine töötlevas tööstuses. Seda saab seostada tööstusettevõtete paranenud hinnanguga uutele tellimustele väljavaatele kogu esimese kvartali jooksul. Varude muutus on tavapäraselt väga kõikumine ning peegeldab ka ettevõtete ootusi tulevase nõudluse või tootmissisendite kättesaadavuse suhtes.

5.3.4. Tööturg

2026. aasta algus tööturul suuri muutusi kaasa ei toonud. Tööjõu-uuringu kohaselt oli Eesti ettevõtetes ja asutustes esimeses kvartalis hõivatuid samapalju kui 2025. aastal keskmiselt. Maksu- ja tolliameti andmetel, mis hõlmavad kõiki deklareeritud palgasaajaid, oli töölepingu alusel palka saanud inimesi esimeses kvartalis 0,3% rohkem kui aasta varem. Nii era- kui ka valitsemissektoris jäid muutused hõives eraldi võetuna 2026. aasta alguses tagasihoidlikuks. Erasektoris kiirenes märkimisväärselt palgasaajate arvu kasv ehituses, mille taga võib olla Rail Balticu ehitustööde mõju. Töötlevas tööstuses aga osutus 2025. aasta teise poole elavnemine ajutiseks ning 2026. aasta alguses palgasaajate arv kahanes. Teenuste sektoris jätkus hõive kahanemine. Valitsemissektori hõive kasvu taga oli endiselt tervishoid, kus töötajate arv jõudsalt suurenes.

Väliskeskkonnast lähtuva ebakindluse suurenemise tõttu nõrgenesid hõive eelindikaatorid. Tööandjate hõiveootused, mis on olnud hõive tegelike arengusuundadega heas kooskõlas,

kahanesisid märtsis töötlevas tööstuses ja ehituses napilt allapoole ajaloolist keskmist taset ning püsisid sellest madalamal ka kaubanduses ja teenuste sektoris. Töötukassa vahendatavate töökohtade arv pööras 2025. aasta lõpus kasvule ja suurenes 2026. aasta esimese kvartali jooksul aastavõrdluses 11,7%, kuid aprillis kasv peatus. Vakantsete töökohtade arvu suurenemisse panustas tugevasti ehitussektor, mis andis viimase poole aasta jooksul kasvust üle poole. Töötlevas tööstuses, kus palgasaajate arv hakkas taas kahanema, vähenes 2026. aasta esimeses kvartalis viiendiku võrra ka vakantside arv. Positiivsena võib välja tuua vabade töökohtade arvu suurenemise kaubanduses

Tööpuudus ulatus esimeses kvartalis 7,1%ni, kuid võrreldes 2025. aasta viimase kvartali 6,4%ga oli tõus selgitatav hooajaliste teguritega. Veebruari, märtsi ja aprilli keskmine töötuse määr, mis on eelindikaator 2026. aasta teisele kvartalile, oli 6,3% juures taas väga madal. Töötuse vähenemist on osaliselt toetanud madalam tööjõus osalemise määr. Tööjõus osalemise määr näitab nende inimeste osakaalu tööealiste seas, kes kas töötavad või otsivad aktiivselt tööd ja on valmis lühikese ajaga tööle asuma. Vaatamata kahanemisele on Eesti tööjõus osalemise määr teiste Euroopa Liidu riikidega võrreldes üks kõrgemaid. Registreeritud töötute arv on samal ajal jätkanud 2024. aasta hakul alanud kahanemistrendi ja vähenes 2026. aasta esimese nelja kuuga aastavõrdluses 10,4%. Vaatamata töötuse vähenemisele ei taju tööandjad tööjõupuudust teravamana kui varem. Erandiks on ehitussektor, kus koos vakantside kiire kasvuga on mõnevõrra suurenenud ka tööjõupuuduse tunnetus.

Keskmise palga kasv kiirenes 2026. aasta esimeses kvartalis 6,2%ni (kolmandas kvartalis oli see 4,5%) ja ulatus 2135 euron. Palgakasvu dünaamikat mõjutasid erandlikud tegurid, mis olid seotud maksusüsteemi muudatustega 2025. ja 2026. aastal. Kui jätta kõrvale erandlikult väikese kasvuga detsember ja erandlikult kiire kasvuga jaanuar, siis oktoobris-novembris oli palgakasv 6,3%, ja veebruaris-märtsis 5,3%. Kasvu aeglustas muu hulgas miinimumpalga tõusu nihkumine aprillikuusse, mis pidurdas madalamate palkade kasvu. Tänu aeglasemale inflatsioonile suurenes reaalne brutokuupalk 2026. aasta esimeses kvartalis 2,7%. Arvestades ühtlase maksuvaba tulu kehtima hakkamist 2026. aastal, kasvas keskmine netopalk hinnanguliselt 10,4% ja selle ostujõud suurenes aasta varasemaga võrreldes 6,6%.

2026. aasta esimeses kvartalis kasvas palgafond samas tempos jooksevhindades SKPga ja palgatulu osakaal SKPs püsis seetõttu stabiilne. Majandustsükli loogika kohaselt hoiavad ettevõtted majanduslanguse ajal töötajaid alles, mistõttu tööjõukulude osakaal lisandväärtuses kasvab. Kui majandus hakkab jõulisemalt taastuma, saab esialgu tootmist suurendada olemasoleva tööjõuga ja tööjõukulude osakaal hakkab kahanema. Ilma erandlike asjaoludeta, mis suurendasid aasta alguses nii palgakasvu kui ka palgafondi suurenemist, oleksimegi tõenäoliselt näinud sellist tööjõukulude vähenemist juba 2026. aasta esimeses kvartalis.

5.3.5. Hinnad

Aasta alguses oli hinnakasv mõõdukas, sest teenuste ja toiduainete hinnatõusu taandumine tasakaalustasid osaliselt energiahindade kallinemise mõju. Tarbijahindade tõus aprillis ulatus aastatagusega võrreldes 3,4%ni, kuid mais kiirenes inflatsioon uuesti 3,7%ni. Ligikaudu 1,7 protsendipunkti hinnatõusust tulenes endiselt varasematest maksumuudatustest, kuid nende mõju kõrvale jättes on Eesti inflatsioon euroala üks aeglasemaid.

Lähis-Ida kriisi tõttu hakkasid märtsis ja aprillis tõusma mootorikütuste hinnad. Eriti kiiresti kallines diislikütus, mille hinnatõusu põhjustasid tarneraskustest tingitud kõrged rafineerimismarginaalid. Viimastel kuudel on naftahind kõikunud laias vahemikus, jäädes 90–

120 dollari vahele barreli kohta. Kevade saabudes langes elektri börsihind, mis tasakaalustas suure osa mootorikütuste kallinemise mõjust. Võrreldes 2022. aasta kriisiga on energiahindade kallinemine seni olnud võrdlemisi kitsapõhjaline. Toonase energiakriisi tipuajal nii gaasi kui ka elektri hinnad ajutiselt mitmekordistusid.

Toiduainete hinnatõus oli veel aasta alguses tugev, ulatudes 6%ni, kuid on seejärel kiiresti aeglustunud. Rahvusvaheliste toidutoormete odavnemine on juba viinud langusse nii toiduainete tootja- kui ka impordihinnad. Ka toiduainete tarbijahindade tõus on viimastel kuudel järk-järgult aeglustunud, ulatudes maikuus 2%ni. Aasta alguses aeglustus märgatavalt teenuste hinnatõus, mis oli eelmisel aastal olnud peamine inflatsiooni vedur. Teenuste hinnatõusu pidurdas eelkõige automaksu mõju kadumine võrdlusbaasist. Tööstuskaupade hinnad pole aastaga eriti muutunud.

5.4. PÕHITEGEVUSE PROGNOOS

5.4.1. Tulud

Valla tulubaas sõltub ümbritsevast majanduskeskkonnast ning riigi eelarve- ja regionaalpoliitikast. Eesti kohalike omavalitsuste finantsautonoomia on suhteliselt väike. Enamus tuludest otsustatakse keskvallitsuse tasandil erinevate rahastamismudelite kaudu.

Tapa vald	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve prognoos	2028 eelarve prognoos	2029 eelarve prognoos	2030 eelarve prognoos	2031 eelarve prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	23 977 295	25 543 783	27 488 248	28 148 501	28 650 500	28 646 500	28 646 500
Maksutulud	12 440 201	13 767 641	15 558 000	15 951 501	16 301 500	16 296 500	16 296 500
sh tulumaks	12 058 828	13 340 000	15 102 000	15 450 000	15 750 000	15 750 000	15 750 000
sh maamaks	380 583	421 641	450 000	495 000	545 000	540 000	540 000
sh muud maksutulud	791	6 000	6 000	6 501	6 500	6 500	6 500
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 629 955	1 955 946	2 150 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	9 648 818	9 714 196	9 670 248	9 885 000	10 035 000	10 035 000	10 035 000
sh tasandusfond	3 321 489	3 300 031	4 435 000	4 435 000	4 435 000	4 435 000	4 435 000
sh toetusfond	5 263 979	5 635 105	4 500 000	4 700 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	1 063 350	779 060	735 248	750 000	600 000	600 000	600 000
Muud tegevustulud	258 321	106 000	110 000	112 000	114 000	115 000	115 000
Tulumaksu laekumise muutus %			10,62%	13,21%	2,30%	1,94%	0,00%
Põhitegevuse tulude muutus %			6,53%	7,61%	2,40%	1,78%	-0,01%

Tabel 17. Põhitegevuse tulud.

Kõige otsesemat mõju tulubaasile omavad valla elanike arv (valla eelarvesse laekub **maksumaksjate** tulu, kelle Maksu- ja Tolliameti peetavasse maksukohustuslaste registrisse kantud elukoht on 1. jaanuari seisuga Tapa vald) ja tööturul toimuvad muutused.

Tulenevalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest (*KOFS*) käsitletakse eelarve **põhitegevuse tuludena** maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadavaid toetusi ja muid tegevustulud.

Kõige olulisem valla tuluallikas on **üksikisiku tulumaks**, mille laekumine moodustab enam kui 97,1% maksutuludest (97% 2026.a.) ja ligi 54,9% (51,8% 2026.a.) põhitegevuse tuludest.

Maa-amet viis 2022. aastal läbi maa korralise hindamise, mille tulemused võeti kasutusele alates 2024. aastast. Maamaksu laekumine on prognoositud 2027.aastaks summas 450 000 eurot. Maamaks moodustab põhitegevuse tuludest ligikaudu 1,65%.

Perioodil 2023-2026 on **maksumaksjate arv** püsinud suhteliselt stabiilsena. Samas võib viimaste aastate tulemuste alusel 2026 lõpuks ennustada maksumaksjate arv ca 4 900. Perioodil 2022-2025 on inimeste sissetulekute ja tulumaksu laekumise kasv olnud üle 7% aastas.

Põhitegevuse tulude prognoosi eeldused eelarvestrateegia perioodil 2027–2031:

- Tapa valla elanike ja maksumaksjate arv oluliselt ei muutu, brutosissetulek jätkab tõusu, tulumaksu laekumise kasvab;
- 2027.aastal planeeritud maksutulu suurendada ca 10%. Pikemas prognoosis (2027-2031) 6%. Jälgitud on konservatiivsuse printsiipi. Maksumaksjate arv on prognoositud stabiilne või väheses kasvuga.
- Elanikkonna suurus on püsinud suhteliselt stabiilsena;
- Füüsilise isiku tulumaksu muutused: 2026. aastal 10,64% ja pensionituludelt 8,5% ja 2027. aastal 10,23% ja pensionituludelt 10,23%;
- 2022.aasta maa korralise hindamise tulemused võeti kasutusele alates 1. jaanuarist 2024 ning 2027.aastaks on prognoositud maamaksu laekumise suurenemine;
- uusi kohalikke makse ei kehtestata;
- kaupade ja teenuste müügitulu võrreldes 2026.aastaga suurendatud ei ole;
- riigieelarvelised eraldised 2026. aasta tasemel;

Prognoosi kohaselt põhitegevuse tulud suurenevad 2031. aastaks ca 4,0% võrra 28,6 miljoni euroni.

5.4.2. Kulud

Eelarvestrateegia perioodil on tegevuskulude kavandamisel lähtutud eelkõige seadusejärgsete avalike teenuste osutamiseks vajalike kulude katmisega.

Põhitegevuse kuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist antavaid toetusi ja muid tegevuskulusid sh personalikulud, majandamiskulud ja muud kulud.

Põhitegevuse kulude samal tasemel hoidmiseks ulatusliku kaupade/teenuste sh energia hinnatõusu tingimustes tuleb rakendada kõik valla hallatavate asutuste ühise ökonoomsema

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

majandamise võimalused sh alaeelarvete sisemiste ressursside kasutamine, valla varaga seotud kulude alandamine, mittevajaliku vara võõrandamine, energiasäästu meetmete rakendamine jt.

Tapa vald	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve prognoos	2028 eelarve prognoos	2029 eelarve prognoos	2030 eelarve prognoos	2031 eelarve prognoos
Põhitegevuse kulud kokku	22 782 936	23 599 812	24 680 200	25 867 000	26 318 257	26 068 284	26 068 284
Antavad toetused tegevuskuludeks	3 337 963	3 245 002	3 300 000	3 300 000	3 300 000	3 300 000	3 300 000
Muud tegevuskulud	19 444 973	20 354 810	21 380 200	22 567 000	23 018 257	22 768 284	22 768 284
sh personalikulud	13 900 910	14 603 423	15 310 000	16 000 000	16 150 000	16 000 000	16 000 000
sh majandamiskulud	5 524 148	5 672 987	5 982 200	6 479 000	6 780 257	6 680 284	6 680 284
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed							
sh muud kulud	19 914	78 400	88 000	88 000	88 000	88 000	88 000
Personalikulude muutus%	-	5,05%	4,84%	4,51%	0,94%	-0,93%	0,00%
Majandamiskulude muutus%	-	2,69%	5,45%	8,30%	4,65%	-1,47%	0,00%
Põhitegevuse kulude muutus%	-	3,59%	4,58%	4,81%	1,74%	-0,95%	0,00%

Tabel 18. Põhitegevuse kulud.

Põhitegevuse kulud on prognoositud järgmistel eeldustel:

- Rahandusministeeriumi majandusprognoos näitab inflatsiooni langust alates 2026 aastast.
- antavad toetused planeeritakse strateegiaperioodil samas suurusjärgus kui 2026. aastal;
- personalikulud prognoositakse keskmiselt 2-3% kasvuga;
- majandamiskulud on 2026. aastal kasvanud ca 5%. 2027.aastal planeeritakse majandamiskulude kasvu ca 4%. Investeeringuid on tehtud hoonete energiatõhususe muutmiseks, mis peaks andma kokkuhoidu ülalpidamiskuludeks.
- muudes kuludes on kajastatud reservfond ettenägematute väljaminekute tegemiseks (vähemalt 0,5% valla iga-aastase põhitegevuse tulude eelarve kogusummast).

Põhitegevuse kulud suurenevad 2031. aastaks ca 9,5% võrra u 26,07 miljoni euroni.

5.4.3. Tulem

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe, mille väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne.

Eelarvestrateegia perioodil ületab tulud kasv igal aastal kulude kasvu ja tulemi suhe tuludesse kasvab 2031. aastaks 8,82%ni, kuid põhitegevuse tulemi kasv on saavutatav vaid ökonoomsema majandamisega.

Tapa vald	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve prognoos	2028 eelarve prognoos	2029 eelarve prognoos	2030 eelarve prognoos	2031 eelarve prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	23 977 295	25 543 783	27 488 248	28 148 501	28 650 500	28 646 500	28 646 500
Põhitegevuse kulud kokku	22 782 936	23 599 812	24 680 200	25 867 000	26 318 257	26 068 284	26 068 284
Põhitegevuse tulem	1 194 359	1 943 971	2 808 048	2 281 501	2 332 243	2 578 216	2 578 216

Põhitegevuse tulude muutus %	-	7%	8%	2%	2%	0%	0%
Põhitegevuse kulude muutus%	-	4%	5%	5%	2%	-1%	0%
Omafinantseerimise võimekuse näitaja	1,05	1,08	1,11	1,09	1,09	1,10	1,10
Tulemi suhe tuludesse %	-	7%	8%	2%	2%	0%	0%

Tabel 19. Põhitegevuse tulem.

Strateegia üheks eesmärgiks on põhitegevuse tulude-kulude ülejäägi saavutamine võimalikult suurel määral, sest see on eelduseks valla investeerimisvõimekuse säilimisele ja kasvule.

5.5. INVESTEERIMISTEGEVUS

5.5.1. Investeerimistegevuse tulud ja kulud

Investeerimistegevuse eelarve koosneb investeerimistegevuse tuludest ja kuludest. **Tuludeks** on põhivara müük, saadavad toetused põhivara soetuseks, osaluste ning muude aktsiate müük ja finantstulud. **Kuludeks** on põhivara soetus, põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine, osaluste ning muude aktsiate soetus, antavad laenud ja finantskulud.

Eelarvestrateegias esitatud investeerimisobjektide maksumused on hinnangulised, mis sõltuvad ehitusturu olukorrast ja tulevikus aset leidvatest muutustest ning võimalustest investeeringuteks kaasata struktuurifondide/toetuste vahendeid.

Investeeringute finantseerimiseks on kolm allikat: omavahendid, laenud ning toetused.

Strateegia vaates eelistatakse nn vältimatuid investeeringuid (elukeskkonna, tervise, liikuvuse jt inimeste eluliste vajadustega seotud investeeringud), Euroopa Liidu ja siseriiklike toetuste abil tehtavaid investeeringuid ning investeeringuid, mis võimaldavad kokkuhoidu.

Tapa vald	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve prognoos	2028 eelarve prognoos	2029 eelarve prognoos	2030 eelarve prognoos	2031 eelarve prognoos
Investeerimistegevus kokku	-3 735 096	-3 300 312	-2 525 867	-1 249 980	-1 156 580	-906 980	-906 980
Põhivara müük (+)	30 000	200 000	60 000	15 000	0	0	0
Põhivara soetus (-)	-4 823 508	-4 696 817	-3 170 000	-1 250 000	-900 000	-700 000	-700 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-3 394 083	-3 064 713	-2 235 887	-970 000	-900 000	-700 000	-700 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	1 429 425	1 632 104	964 113	310 000	30 000	30 000	30 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-59 267	-98 599	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0					
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	0					
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0	0	0	0	0	0
Antavad laenud (-)	0	0					
Finantstulud (+)	15 281	13 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Finantskulud (-)	-327 027	-350 000	-334 980	-279 980	-241 580	-191 980	-191 980

Tabel 20. Investeerimistegevus.

Valla reaalsed võimalused (põhitegevuse tulem, rahalised reservid) on oluliselt väiksemad kui vajalike investeeringute maht. Seetõttu on strateegiaperioodil kavandatud investeeringute kulude osaline katmine laenuga ja toetuste taotlemine.

Strateegiaperioodi 2027-2031 infrastruktuuri põhivara soetus kokku on ca 6,7 miljonit eurot.

Investeeringute tegemisel on prioriteediks haridusasutustes õpikeskkonna parendamine riiklike toetusmeetmete kaasabil. Investeeringuid on teostatud juba 2024.aastal haridusvõrgu korrustamiseks ja hoonete energiatõhususe kindlustamiseks. Suuremad investeeringud toetusmeetmetest on kavandatud 2027 ja 2028 aastaks.

Investeeringustegevuses on kajastatud toetused indikatiivselt, kuna hangete korraldamine langeb tulevastele perioodidele.

Tapa vald jätkab aktiivselt vallavara müüki, mis ei ole vajalik avalike teenuste pakkumise jaoks. Vallavara müük sõltub välistest teguritest (kinnisvara turu käitumine, majanduskeskkond), mida Tapa vald otseselt mõjutada ei saa.

Eelarvestrateegia perioodil 2027–2031 kavandatud valla teenuste osutamiseks mittevajaliku vara müük (kinnisvara) kokku on summas 75 000 eurot.

Finantstuludeks on deposiitide intressitulu ja **finantskuluks** on pangalaenude intressikulu.

5.5.2. Investeeringisobjektid

Investeeringuobjektid* (alati "+" märgiga)	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve prognoos	2028 eelarve prognoos	2029 eelarve prognoos	2030 eelarve prognoos	2031 eelarve prognoos
01 Üldised valitsussektori teenused		0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						
02 Riigikaitse		0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						
03 Avalik kord ja julgeolek		0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						
04 Majandus		1 956 792	700 000	700 000	700 000	700 000
sh toetuse arvelt		900 000				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		1 056 792	700 000	700 000	700 000	700 000
05 Keskkonnakaitse		0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						
06 Elamu- ja kommunaalmajandus		0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						
07 Tervishoid		0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						
08 Vaba-aeg, kultuur ja religioon		564 135	670 000	550 000	200 000	0
sh toetuse arvelt		77 991	280 000	280 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		486 144	390 000	270 000	200 000	
09 Haridus		2 175 890	1 800 000	0	0	0
sh toetuse arvelt		654 113	654 113			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		1 521 777	1 145 887			
10 Sotsiaalne kaitse		0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						
KÕIK KOKKU		4 696 817	3 170 000	1 250 000	900 000	700 000
sh toetuse arvelt		1 632 104	934 113	280 000	0	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		3 064 713	2 235 887	970 000	900 000	700 000

Tabel 21. Investeeringuobjektid nimeliselt.

Suuremad investeeringud nimeliselt	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve	2031 eelarve
Ettevõtlusala Paide mnt 85 Tapal	1 200 000	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	900 000					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	300 000					
Teede renoveerimine	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Nooruse 2 hoone renoveerimine Tapal	1 800 000	1 800 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	654 113	654 113				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	1 145 887	1 145 887				
Tamsalu Kooli kergliiklusvahendite varjualune	30 000	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	30 000					
Tapa Muusika- ja kunstikooli vent. Renoveerimine	345 890	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	345 890					
Tamsalu kultuurimaja pargi projekteerimine	50 000	100 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	50 000	100 000				
Pikk 15 Tapa fassaadi korrastamine	56 792	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	56 792					
Koerte jalutusväljaku rajamine Tapal	20 000	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	20 000					
Projekt "Tamsalu 100 tamme" laululava	215 441	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	215 441					
Tamsalu terviserajad teenindushoone rajamine	68 694	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	44 991					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	23 703					
Tamsalu spordihoone energiatõhusus (k.a. projekt)	100 000	450 000	450 000	0	0	0
sh toetuse arvelt		280 000	280 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	100 000	170 000	170 000			
Kooli 13 Tapa spordiväljaku rajamine	0	100 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		100 000				
Porkuni hüppetorn	0	20 000	0	0	0	0

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		20 000				
Tapa kirikupark	0	0	0	100 000	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)				100 000		
Tapa Raudteejaama hoone remont	0	0	100 000	100 000	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)			100 000	100 000		
Tapa Männikumäe Terviserada	110 000	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	33 000					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	77 000					
KÕIK KOKKU	4 696 817	3 170 000	1 250 000	900 000	700 000	700 000
sh toetuse arvelt	1 632 104	934 113	280 000	0	0	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	3 064 713	2 235 887	970 000	900 000	700 000	700 000

Tabel 22. Investeerimisobjektid.

5.6. FINANTSEERIMISTEGEVUS

Finantseerimistegevuse all on kajastatud vallale laenu võtmine ja võetud laenude põhiosade tagasimaksed vastavalt laenulepingute maksegraafikutele.

Võetavate laenude kavandamisel on seatud eesmärgiks hoida netovõlakoormus kindlalt alla lubatava maksimaalse määra. Nii on võimalik tagada piisav finantssuutlikkus võimalike tulevaste projektide omafinantseerimiseks.

Tapa vald	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve prognoos	2028 eelarve prognoos	2029 eelarve prognoos	2030 eelarve prognoos	2031 eelarve prognoos
Finantseerimistegevus	2 740 151	1 338 379	-461 621	-1 139 227	-1 051 075	-1 172 060	-1 172 060
Kohustiste võtmine (+)	6 000 000	3 000 000	1 200 000	660 000	700 000	600 000	600 000
Kohustiste tasumine (-)	-3 259 849	-1 661 621	-1 880 110	-1 799 227	-1 751 075	-1 772 060	-1 772 060
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	343 554	-17 962	-179 440	-107 706	124 588	499 176	499 176
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+/-)	144 140	0	0	0	0	0	0
sh nõuete muutus (- suurenemine/ + vähenemine)							
sh kohustiste muutus (+ suurenemine/ - vähenemine)							
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	919 466	901 504	722 064	614 358	738 946	1 238 122	1 737 298
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	13 147 846	14 486 225	14 024 604	12 885 377	11 834 302	10 662 242	9 490 182

Tabel 23. Finantseerimistegevus.

Laenude kogumaht saavutab 2031. aastaks taseme ca 9,49 milj. eurot.

5.7. FINANTSDISTSIPLIIN

Finantsdistsipliini tagamiseks sätestab kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seadus meetmed, milleks on kinnipidamine kohaliku omavalitsuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja kinnipidamine netovõlakoormuse ülempiirist.

Põhitegevuse positiivset tulemit kasutatakse investeringute finantseerimiseks, samuti olemasolevate laenude teenindamiseks. Põhitegevuse tulemi väärtus aruandeaasta lõpu seisuga ei või olla väiksem kui null. **Eelarvestrateegia perioodi jooksul on Tapa valla põhitegevuse tulem positiivne.**

Netovõlakoormus on võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade kogusumma vahe. **Võlakohustused** on võetud laenud, kapitalirendi- ja faktooringkohustused, emiteeritud võlakirjad, tasumise tähtajaks täitmata jäänud kohustused, tagastamisele kuuluvad saadud ettemaksed, pikaajalised võlad tarnijatele ja muud pikaajalised kohustused, mis nõuavad tulevikus rahast loobumist. **Likviidsed varad** on raha ja pangakontodel olevad vahendid, osalused rahaturu- ja intressifondide aktsiates või osakutes ning soetatud võlakirjad.

Lubatud individuaalne netovõlakoormuse maksimum määr on 100%. Iga aasta vähendatakse määra 5% võrra.

2026.aasta on 70%

2027.aasta on 65%

2028.aasta on 60%

2029.aasta on 60%

Kõige suurem surve netovõlakoormusele tekkib 2027-2028.aastal, kus siis on planeeritud Tapa veekeskuse katkestamatu teenusekohustus ja suured investeringud.

Investeringud on planeeritud katta laenuvahenditest, mis omakorda suurendab laenu teenindamise kulusid. (EURLIBOR Euroopa keskpanga prognoosis langeb. <https://longforecast.com/euribor-forecast-2017-2018-2019>).

Tapa vald	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve prognoos	2028 eelarve prognoos	2029 eelarve prognoos	2030 eelarve prognoos	2031 eelarve prognoos
Netovõlakoormus (eurodes)	12 228 380	13 584 721	13 302 540	12 271 019	11 095 356	9 424 120	7 752 884
Netovõlakoormus (%)	51,0%	53,2%	48,4%	43,6%	38,7%	32,9%	27,1%
Netovõlakoormuse ülemäär (eurodes)	17 982 971	17 880 648	22 464 384	18 252 008	18 657 944	20 625 728	20 625 728
Netovõlakoormuse individuaalne ülemäär (%)	75,0%	70,0%	81,7%	64,8%	65,1%	72,0%	72,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	5 754 591	4 295 927	9 161 844	5 980 989	7 562 588	11 201 608	12 872 844

Tabel 24. Finantsdistsipliin.

5.8. SÕLTUVATE ÜKSUSTE ÜLEVAADE

Sõltuvad üksused on raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olevad üksused, mis on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

Tabel 25. Sõltuv üksus.

Tamsalu Perearstid OÜ	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve prognoos	2028 eelarve prognoos	2029 eelarve prognoos	2030 eelarve prognoos	2031 eelarve prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	671 822	705 000	705 000	705 000	705 000	705 000	705 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	0	0					
Põhitegevuse kulud kokku (+)	665 611	690 000	690 000	690 000	690 000	690 000	690 000
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	9 023	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Põhitegevustulem	6 211	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Investeeringustegevus kokku	0						
Eelarve tulem	6 211	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Finantseerimistegevus							
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	0						
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)							
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	126 555	141 555	156 555	171 555	186 555	186 555	201 555

Tabel 26. Sõltuv üksus.

Tamsalu Kalor AS	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve prognoos	2028 eelarve prognoos	2029 eelarve prognoos	2030 eelarve prognoos	2031 eelarve prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	821 676	870 000	870 000	870 000	870 000	870 000	870 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	237 300	249 165	249 165	249 165	249 165	249 165	249 165
Põhitegevuse kulud kokku (+)	825 018	866 000	866 000	866 000	866 000	866 000	866 000
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	0						
Põhitegevustulem	-3 342	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Investeeringustegevus kokku	0						
Eelarve tulem	-3 342	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Finantseerimistegevus							
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-3 308	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)							
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	300 646	304 646	308 646	312 646	316 646	316 646	320 646

Tapa valla arengukava 2023-2035 ja eelarvestrateegia 2027-2031

Tabel 27. Sõltuv üksus

Tapa Vesi OÜ	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve prognoos	2028 eelarve prognoos	2029 eelarve prognoos	2030 eelarve prognoos	2031 eelarve prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	1 396 181	1 535 900	1 689 000	1 770 000	1 770 000	1 770 000	1 770 000
sh saadud tulud kohalikul omavalitsuselt	48 193	58 000	58 000	58 000	58 000	58 000	58 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	1 691 728	1 700 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	1 850						
Põhitegevustulem	-295 547	-164 100	-11 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Investeeringustegevus kokku							
Eelarve tulem	-295 547	-164 100	-11 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Finantseerimistegevus							
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-296 715	-198 446	-45 346	35 654	35 654	103 989	70 000
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)							
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	0	-198 446	-243 792	-208 138	-172 484	-104 149	-102 484

Arvestades 2026. aasta majandustegevuse tulemusi on Tapa valla arvestusüksuses 3 sõltuvat üksust Tamsalu Pereaarstid OÜ, Tamsalu Kalor AS ja Tapa Vesi OÜ. Sõltuvate üksuste põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse arvestamiseks tuleb samuti rakendada kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele vastavat metoodikat.

Arvestusüksus Tapa vald koos arvestusüksistega	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve prognoos	2028 eelarve prognoos	2029 eelarve prognoos	2030 eelarve prognoos	2031 eelarve prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	26 570 608	28 337 518	30 435 083	31 176 336	31 678 335	31 674 335	28 646 500
Põhitegevuse kulud kokku	25 668 927	26 538 647	27 619 035	28 805 835	29 257 092	29 007 119	26 068 284
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed	0	0	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	901 681	1 798 871	2 816 048	2 370 501	2 421 243	2 667 216	2 578 216
Investeeringustegevus kokku	-3 735 096	-3 300 312	-2 525 867	-1 249 980	-1 156 580	-906 980	-906 980
Eelarve tulem	-2 833 415	-1 501 441	290 181	1 120 521	1 264 663	1 760 236	1 671 236
Finantseerimistegevus	2 739 017	1 304 033	-495 967	-1 173 573	-1 085 421	-1 172 060	-1 172 060
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	49 742	-197 408	-205 786	-53 052	179 242	588 176	499 176
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	144 140	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks							
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	1 346 667	1 149 259	943 473	890 421	1 069 663	1 657 839	2 157 015
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	13 319 219	14 623 252	14 127 285	12 953 712	11 868 291	10 696 231	9 490 182
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	11 972 552	13 473 993	13 183 812	12 063 291	10 798 628	9 038 392	7 333 167
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	45,1%	47,5%	43,3%	38,7%	34,1%	28,5%	25,6%
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	19 927 956	19 836 263	22 528 384	18 964 008	19 369 944	21 337 728	20 625 728
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	75,0%	70,0%	74,0%	60,8%	61,1%	67,4%	72,0%

Tabel 28. Tapa vald koos arvestusüksustega.

5.9. EELARVESTRAATEEGIA KOKKUVÕTE

Käesolevas strateegias on antud ülevaade Tapa valla eelarve tuludest, kuludest ning investeerimis- ja finantseerimistegevusest aastatel 2027–2031. Eelarve on struktureeritud vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses sätestatule.

Suurima osatähtsusega on põhitegevuse tuludes füüsilise isiku tulumaksu laekumine, mis on kavandatud võimalikult konservatiivselt. Uusi kohalikke makse ei kavandata vaid vaadatakse üle olemasolevad maksumäärad. Riigieelarve eraldiste osas on lähtutud 2026. aasta tasemest.

Strateegiaperioodi põhitegevuse tulud suurenevad keskmiselt ca 3,2% ja kulud keskmiselt 2,75% aastas. Tapa vald peab strateegiaperioodil kinni omavalitsustele riigi poolt kehtestatud finantsdistsipliini tagamise meetmest – kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestus-üksuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakooormuse ülemmäärast.

Valla omafinantseerimise võimekus ei võimalda teha investeeringuid ilma toetuste ja laenude kaasabit. Laenude teenindamiseks vajalik põhitegevuse tulemi kasv on võimalik/vajalik saavutada suuresti ökonoomsema majandamise arvelt. Eelarve on tundlik väliskeskkonnast tulenevatele mõjuteguritele, eelkõige võimalikule majanduskulude kasvule, investeeringute kallinemisele ja laenumarginaalide kasvule.

6. DOKUMENDI SEIRE JA TÄIENDAMINE

Arengukava ajakohastamisel eristatakse aastaid, kus on toimunud elanikkonna rahuloluküsitlus, ja neid, kus ei ole. Aastatel, mil küsitlust ei ole toimunud, vaadatakse üle ellu viidud tegevused ja teostatud investeeringud ning ajakohastatakse käesoleva põhidokumendi lisaks olevat tegevuskava. Aastatel, mil küsitlus on toimunud, hinnatakse aga eelmises peatükis kirjeldatud mõõdikute lähtudes arengukava eesmärkide täitmist ja võetakse ette põhjalikum ülevaatus. Vastavalt vajadusele korrigeeritakse valla põhisuundi ja valdkondlikke eesmärke ning nende elluviimiseks kavandatud tegevusi ja investeeringuid. Lisaks uuendatakse ka valla rahvastikku ja sotsiaalmajanduslikku keskkonda iseloomustavaid statistilisi näitajaid.

Ajaliselt toimub arengukava osa ülevaatamine koos majandusaasta tegevusaruande koostamisega, millele järgneb eelarvestrateegia ajakohastamine.